

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Zlato a jeho ekonomický význam v Ruské federaci

Nikolay Ivanushkin

© 2016 ČZU V Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Nikolay Ivanushkin

Provoz a ekonomika

Název práce

Zlato a jeho ekonomický význam v Ruské federaci

Název anglicky

Gold and its Economic Importance in the Russian Federation

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit situaci na ruském trhu se zlatem a jeho význam pro Ruskou federaci. V rámci práce bude zkoumán vývoj a stav zásob zlata a podmínky jeho obchodování. Bude rozebrán také postoj ruské centrální banky a její počínání v této oblasti.

Metodika

Pro zpracování literární rešerše bude využita metoda studia odborné literatury. Vzhledem k zaměření práce budou informace získávány nejen z českých materiálů, ale podstatné budou i zahraniční. Aktuální informace budou čerpány z odborných časopisů a internetových zdrojů. Významným zdrojem dat jsou databáze ruské centrální banky, World Gold Council, případně dalších institucí. Využita bude metoda deskripce, komparace, analýzy a syntézy.

Doporučený rozsah práce

45 – 60 stran

Klíčová slova

centrální banka, Ruská federace, investice, rezervy, těžba, unce, zlato

Doporučené zdroje informací

- BOTT, Sandra. The global gold market and the international monetary system from the late 19th century to the present : actors, networks, power. 1. vydání. Houndmills: Palgrave Macmillan, 2013. 205 s. ISBN 978-1-137-30670-8
- ECKERT, D D. Světová válka měn: euro, zlato, nebo jüan – která z měn se stane nástupcem dolaru?. Praha: Grada, 2012. 232 s. ISBN 978-80-247-4099-7
- GOTTHELF, Philip. Precious metals trading: how to forecast and profit from major market moves. Hoboken. N.J.: John Wiley, 2005. 340 s. ISBN 04-717-1151-9
- MALONEY, Michael. Investujte do zlata a stříbra: všechno, co potřebujete vědět o drahých kovech. 3 vyd. Praha: Pragma, 2010. 244 s. ISBN 978-80-7349-156-7
- MCGUIRE, Shayne. Hard money: taking gold to a higher investment level. 1. vyd. New York: Wiley, 2010. 266 s. ISBN 978-047-0612-538
-

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Dana Stará, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 29. 10. 2015

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 02. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zlato a jeho ekonomický význam v Ruské federaci" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13.03.2016

Poděkování

Rad bych touto cestou poděkoval vedoucí mé práce Ing. Daně Staré, Ph.D. za odborné rady, věcné připomínky, ochotu a vstříchný přístup během zpracování této bakalářské práce.

Zlato a jeho ekonomický význam v Ruské federaci

Souhrn

Zlato vždy hrálo a bude mít velkou roli , jak v rozvoje lidstva , tak i v rozvoje jednotlivých států . Zlato se stalo středem zájmu ruského státu od 15. století. Několik věků Rusko zkoumalo zlatá ložiska, ale jen v 19. století těžba zlata se stala samostatným odvětvím. Byla provedena analýza těžby zlata podle regionů v Rusku, kde bylo prokázáno, že nesporným lídrem v těžbě je Krasnodarský kraj. Centrální banka od roku 1992 drží část svých devizových rezerv ve zlaté. V praktické části byla provedena analýza devizových rezerv, kde bylo prokázáno, že od roku 2014 rezerva se aktivně doplňuje zlatem z různých důvodů. Z praktické části vyplývá, že v 21. století velká část poptávky připadá na výrobu šperků a na průmysl. Pro ruské občany zlato se stalo výhodnou investicí v době krize v Rusku.

Klíčová slova: Centrální banka, Ruská federace, investice, rezervy, těžba, unce, zlato

Gold and its Economic importance in the Russian Federation

Summary

Gold has always played and will play a big role in the development of mankind and the development of individual countries. Gold in the interests of the Russian state appeared in the 15th century. For centuries Russia explored deposits of gold, but only in the 19th gold mining became an independent field. Analysis was conducted on the gold mining regions in Russia, from which it follows that the undisputed leader in gold mining is the Krasnodar region. A certain part of the country's reserves of Bank of Russia since 1992, holding in gold. In the practical part of the international reserves was analyzed and Russia revealed that the active gold buying is conducted in 2014. Gold is used in many areas. From the practical part it follows that of 21st century a large part of the demand for gold accounted for the manufacture of jewelry and in industry. For the Russian citizens, gold became an advantageous investment during the crisis in Russia.

Keywords: Central Bank, Russian federation, investment, reserves, mining, ounce, gold

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl a metodika.....	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Historie.....	13
3.1.1 Těžba zlata v předrevolučním Rusku.....	13
3.1.2 Těžba zlata v současném Rusku	14
3.2 Centrální Banka.....	16
3.3 Valutové a zlaté rezervy Ruska.....	17
3.4 Funkce zlata	18
3.4.1 Míra hodnoty.....	19
3.4.2 Zlato jako oběžný prostředek.....	20
3.4.3 Zlato jako prostředek spoření a vztváření cenností	22
3.4.4 Zlato jako platební prostředek	24
3.4.5 Zlato jako celosvětová měna.....	25
3.5 Oblasti využití zlata.....	28
3.6 Investice do zlata.....	29
3.6.1 Nákup zlatých slitků a mincí	29
3.6.2 Obchodování na burze	30
4 Praktická část	33
4.1 Vývoj těžby zlata v Rusku v porovnání s ostatními státy	33
4.2 Vývoj těžby zlata v regionech.....	35

4.3 Vývoj zlatých rezerv Ruské Centrální banky.....	37
4.4 Poptávka po zlatě v Rusku	39
4.5 Nakup reálného zlata v Rusku.....	40
5 Zhodnocení výsledků	42
6 Závěr	44
7 Seznam použité literatury	45
7.1 Knižní zdroje.....	45
7.2 Electronické zdroje.....	46
8 Přílohy.....	48

Seznam obrázků

Obrazek 1 Funkce zlata.....	19
-----------------------------	----

Seznam tabulek

Tabulka 1 Největší světové burzy.....	31
Tabulka 2 Těžba zlata v Rusku a vybraných státech v letech 2005,2014 (v t.).....	34
Tabulka 3 Těžba podle region v letech 2008-2014 (v t, %)	36

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj těžby zlata v Rusku a ve světě v letech 2008-2014 (v t.)	33
Graf 2 Podíl regionů na celkové těžbě zlata v Rusku	35
Graf 3 Devizové rezervy Ruska (v mill. \$, %)	37
Graf 4 Vývoj zlatých rezerv CBR v letech 2011-2016 (v t.).....	38

Graf 5 Poptávka po zlatě v letech 2005-2014 (v t.,\$)	39
Graf 6 Vývoj cen na zlato v letech 2011-2016(v dolarech a rublech)	40
Graf 7 Vývoj kurzu dolaru v letech 2011-2016 (v rublech)	41

1 Úvod

Trh se zlatem zahrnuje poptávku a nabídku tohoto kovu a provádí průběžný prodej a koupi zlata. Světový trh se zlatem z obecného hlediska zahrnuje celý koloběh tohoto vzácného kovu v celosvětovém měřítku, tj. výrobu, distribuci a spotřebu. Někdy je tento pojem zkoumán z užšího hlediska, a to jako tržní mechanismus, upravující obchodování zlatem jako komoditou na národní a mezinárodní úrovni. Vedle toho nutno mít na zřeteli, že pokud jde o hlavní specifika a parametry trhu se zlatem, tím se zpravidla míní, za prvé, prodej fyzických zlatých cihel a, za druhé, velkoobchodní prodej těchto cihel. Specifika obchodování tak zvaným „papírovým zlatem“ jsou analyzována v rámci činnosti burz zlata. Specifika trhu se zlatem spočívají, za prvé, v tom, že všechny státy de facto používají zlato pro zajišťovací a rezervní fondy. Značná část těchto zásob může být prodána. Za druhé, mnohem větší zásoby zlata má obyvatelstvo (šperky, mince apod). Hlavní podíl na nabídce zlata tvoří jeho těžba. Těžba je výrazně inertní, proto se nabídka těžby zlata v jednotlivých letech liší jen nepatrně, mnohem méně, než nabídka zlatých zlomků, prodej zlata přes banky a investory. Z hospodářského hlediska funkce zlata prodělaly řadu proměn v průběhu vývoje národního a světového hospodářství. Za účelem analýzy přeměny ekonomické funkce zlata v jednotlivých fázích vývoje světového hospodářství, budou prozkoumané funkce zlata. Přes existenci rozdílného výkladu těchto funkcí se různí badatelé přesto shodují, že zlato plní řadu společenských funkcí.

2 Cíl a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnotit situaci na ruském trhu se zlatem a jeho význam pro Ruskou federaci. V rámci práce bude provedena analýza těžby zlata jak v celém Rusku, tak i v jednotlivých regionech. Bude prozkoumán postoj Ruské federaci na celosvětové těžbě zlata. Budou rozebrány devizové rezervy centrální banky a podíl zlata v nich. Budou rozebrány oblasti využití zlata. Bude rozebrána výhodnost investování do zlata v Ruske federaci v dobu krize.

2.2 Metodika

Pro zpracování literární rešerši bude využita studia odborné literatury. Vzhledem k zaměření práce budou informace získávány většinou z ruských materiálů. Aktuální informace budou čerpány z odborných časopisů a internetových zdrojů. Významným zdrojem dat jsou databáze ruské centrální banky, Thomson And Reuters, World Gold Council, případně dalších institucí. Metody syntézy a deskripce byly použity k informativnímu zpracování dat, takovým způsobem, aby bylo jednodušší získat jasnost o vývoje těžby zlata, spotřebě zlata, vývoje zlatých rezerv. Metoda komparace byla využita pro porovnání různých metod investování do zlata a pro porovnání těžby v Rusku a ve světě.

3 Teoretická východiska

3.1 Historie

3.1.1 Těžba zlata v předrevolučním Rusku

První zmínky, obsahující informace o zájmupanovníků vypátrat ložiska vzácných kovů a začít jejich těžbu, pocházejí z 15. století. Právě tato doba je ve znamení sjednocování ruských knížectví pod vedením Moskvy. Kníže Ivan III. jako jeden z prvních požádal sousední státy o pomoc při hledání rud, obsahujících vzácné kovy. V roce 1491 byla organizována výprava s cílem najít rudu. Výprava byla úspěšná, a proto se již příští rok začalo s těžbou kovů poblíž řeky Cilma. Těžba však nakonec skončila neúspěchem, protože kvůli chybným postupům horníků došlo k závalu.

Za vlády Ivana Hrozného (1533-1584) rovněž docházelo k opakovaným pokusům o hledání zlata na ruském území. V 17. století chyběly drahé kovy pro ražbu mincí, proto se hledání zlata věnovala zvýšená pozornost. Rusko vedle toho vstoupilo do nového historického období, když docházelo ke sjednocování místních trhů do jediného ruského. V zemi docházelo k růstu obratu zboží (Historic, 2015).

Petr I. vydal po svém nástupu na trůn několik výnosů, kterými nařídil hledání zlata a dalších vzácných kovů. Výnosy rovněž upozorňovaly na tvrdé tresty za utajení nálezu a vyhlášovaly udělení odměny za informace o ložiscích rud. Za vlády Petra I. byl otevřen první závod na zpracování vzácných kovů, který začal s výrobou ruského zlata a stříbra.

Vyhledávaná a nalezená ložiska zlata na konci 17. století a začátku 18. století nepřispěla k přeměně těžby zlata naprůmyslové odvětví, neboť produkce byla nízká. Pouhých 23 tun za dvě století. Přitom soukromé podniky produkovaly dvakrát více zlata než podniky vlastněné státem. V roce 1796 celá výroba zlata jako odvětví přešla do soukromých rukou. Daně z příjmu v té době činily pouhých 14%, což rozvoji těžby zlata výrazně napomohlo (Bukato, 2004).

Na Urale bylo v roce 1819 nalezeno tak zvané „bílé zlato“, které známe pod názvem platina. Na počátku 19. století byla většina zlata produkovaná z ložisek ryzího. Ruská těžba se tímto lišila od ostatních výrobců, když se přednostně zpracovávala ložiska aluviálního zlata. V polovině století produkce zlata výrazně vzrostla, a to díky horníku L. I. Brusnicinovi, který objevil bohaté zásoby aluviálního zlata na Urale. Na začátku 20. století se na Sibiři těžilo 70% ruského zlata (Derevjanko,2011).

V letech 1890-1900 Rusko přijalo zlatý standard. Vláda rozhodla o další podpoře těžby zlata, zrušila cla na dovoz techniky pro těžbu vzácných kovů. Doba se vyznačujerozsáhlou modernizací průmyslu. Ruska státní banka ochotně poskytovala krátkodobé úvěry výrobcům zlata. Zásadním problémem těžby na Sibiři byla pracovní síla. Místním obyvatelům byla práce v dolech zakázána s tím, že se nesmějí zdržovat od zemědělských prací. Proto muselivýrobci zlata najímat Číňany.

Když v Americe, navíc právě na nedaleké Aljašce, začala zlata horečka, středem zájmu odborníků se stala ložiska na Čukotce. Ruská vláda se tehdy obávala, že se Američané budou plavit přes průliv a pokoušet se zde o nelegální hledání zlata. V roce 1900 byla Čukotka pro soukromé podniky uzavřena, avšak výhradní právo na průzkum ložisek a těžbu vzácných kovů dostal plukovník V. M Vonljarljarskij. V průběhu padesáti let dosáhlo Rusko v těžbě zlata významného úspěchu. Zatímco na začátku 19. století činilruský podíl na těžbě zlata méně než 1%, ve druhé polovině století již dosahoval téměř poloviny světové těžby. Tehdejší Rusko bylo hlavním výrobcem zlata na světě (Bukato,2004).

3.1.2 Těžba zlata v současném Rusku

Velká říjnová socialistická revoluce v roce 1917 a následující občanská válka způsobily výrazný pokles těžby vzácných kovů v Rusku. Nejnižší hodnoty bylo dosaženo v roce 1921, kdy produkce činila pouhých 2,5 tuny (kupříkladu těžba ještě v roce 1918 dosahovala cca 17 tun). Po tomto obtížném období musela ruská vláda s obnovou těžby zlata začít prakticky od nuly. To vyžadovalo nestandardní řešení a podporu zahraničních investic(Bukato, 2004).

V roce 1930 začala rozsáhlá industrializace země. Stát naléhavě potřeboval zařízení ze Západu, dostupné jen za tvrdou měnu, získanou z prodeje zlata. Vláda do odvětví vložila

obrovské materiální a lidské zdroje. Nakonec byly v ložiscích založeny koncentrační tábory pro politické vězně.

V roce 1953 dosáhly ruské zlaté rezervy 2804 tun. To je nejvyšší rezerva za celou dobu existence SSSR, například v roce 1941 činila zlatá rezerva jenom 484 tuny. Poté se zájem vlády o toto odvětví snížil a došlo ke zrušení výhod. Snížení zájmu o těžbu zlata je dáno přílivem zahraničních valut z vývozu plynu a ropy a z toho plynoucích příjmů. To pochopitelně snížilo význam těžby zlata a její prestiž. Kvůli dlouhodobé absenci státních investic do rozvoje těžby zlata se celé odvětví dostalo do dlouhodobého propadu. Významný podíl zlata měl Sovětský svaz i nadále z těžby uranu (Osokina, 2015).

Vyčerpání zásob aluviálních ložisek bylo jedním z důvodů poklesu těžby zlata v mnoha regionech Ruska. Z údajů Roskomdragmetu (rusky výbor pro vzácné kovy) vyplývá, že kdyby se růst těžby nezměnil, pak by zásoby aluviálních ložisek vystačily méně než na deset let. Těžba z ložisek ryzího zlata však vyžaduje značné investice. V rámci hospodářské reformy v roce 1992 došlo k privatizaci odvětví těžby zlata, v jejímž důsledku vzniklo 700 soukromých podniků.

Produkce většiny takových podniků činila cca 190 až 200 kg zlata ročně a jenom u cca deseti podniků produkce dosahovala více než 2 tuny ročně. Těžba zlata patří mezi odvětví s velkou pracností a dlouhou návratností. Takto náročné odvětví nelze rozvíjet na základě malých podniků. Daně z těžby vzácných kovů činily 60-65 % jejich hodnoty, to znamená 2 až 3krát více než v jiných zemích. Ze 100 gramů zlata tedy šlo 60 až 65 gramů na úhradu daní a dalších povinných plateb. Zbývající prostředky jen stěží stačily na provoz zařízení a mzdové náklady. Výrazná degradace celého odvětví byla zjevná (Bukato, 2004).

Před zahájením sezóny těžby zlata stát, v souladu s povolenou kvótou na těžbu kovu, poskytoval zálohu ve výši 25 %. Plán pro rok 1996 počítal s výdajem 3 miliard rublů na přípravu k těžební sezóně, peníze však byly určeny pouze pro nákup paliva, opravy, nákup zařízení a na další výdaje. Avšak nikoliv na mzdy zaměstnanců, které se vyplácely na konci sezóny. Kvůli rozpočtovým potížím však zálohy od státu dostával jen někdo. Vytěžené zlato bylo pak přepravováno do státem vlastněných závodů na zpracování zlata, kde se z něj

vyráběly slitky o ryzosti 999,9. Ačkoliv podniky přešly do soukromých rukou, stát si ponechal monopol na výkup zlata a na stanovení cen zlata (Katasonov,2009).

V 90. letech minulého století se ruské hospodářství nacházelo ve složité situaci a pokles těžby zlata je jedním z projevů tohoto stavu. Významným problémem těžby zlata je stínová ekonomika. Podle deníku Kommersant, vycházejícího ze zprávy ministerstva financí, ilegální obrat vytěženého zlata činil v roce 1996 cca 10 %, tj. cca 12 tun. Jde o důsledek ilegální činnosti těžářů, kteří tajně prodávali zlato na vnitřním ruském trhu, nebo ho pašovali do zahraničí.

3.2 Centrální Banka

Ruská centrální banka(Ruská Banka) byla založena 13 červenci 1990 na základě ruského republikánského banka Statbank SSSR. Podléhající Vrchní Radě RSFSR , prvotní název banky byl Centrální banka RSFSR. Druhého prosince 1991 Vrchní Rada RSFSR vyhlásila zákon „ O centrální bance RSFSR“ , ve kterém popsáno , že Ruska Banka se stala právnickou osobou , hlavní bankou RSFSR a se podléhá Vrchní Radě (RSFSR, 1990).

V průběhu 1991-1992 pod vedením centrální banky byla vytvořena široká síť komerčních bank na základě poboček specbanků. Po odstranění Statbanka SSSR byl změněn systém výpočtů, vytvořena síť výpočetních centrů a začala se modernizace techniky. Centrální banka začala obchodování s cizí měny na valutovém trhu, určovat a publikovat kurzy cizích měn ve vztahu k ruskému rublu (CBR, 2016).

Federální zákon od 10.07.2002 N86-F3 „ O centrální Bance Ruské Federaci“ uvádí hlavní cíle činnosti centrální banky. To jsou:

- Ochrana a zabezpečování stálosti měny (její kupní schopnost)
- Rozvoj bankovního systému
- Rozvoj finančního trhu
- Zabezpečení stability finančního trhu
- Zabezpečení stability a rozvoje nacionální platební systémy
- Speciálně uvedeno, že příjmem není cílem činnosti centrální banky Ruska.

Centrální banka uskutečňuje své funkce v souladu se konstitucí ruské federace a dalšími federálními zákony. Podle článku 75 konstituce Ruské federace základní funkce centrální banky je ochrana a zabezpečení stálosti měny. Jenom centrální banka provádí emisi peněz. Podle zákona „O centrální bance ruské federace“ Ruska Banka plní více než dvacet funkcí.

V roce 2015 v Rusku se začal konat předpis o pohyblivém kurzu. Znamená, že kurz cizí měny k rublu se projevuje pomocí síly trhu-poměrem poptávky po cizí měně a nabídky na valutovém trhu. Centrální banky stanovují kurz ruského rublu, kurz není zafixován. Pohyblivý kurz povolí centrální bance provádět samostatnou měnovou politiku, která je zaměřena na řešení vnitřních úkolů, především na snižování inflace. Pohyblivý kurz se používá ve mnoha vyspělých státech (CBR, 2016).

Podle vyhlášky N1993 Ruské Banky od 28.05.2003 „O pořadí stanovení účetních cen na očištěné drahé kovy“ Ruska banka určila pořádek stanovení cen na zlato, platinu, stříbro a paladium. Centrální banka každý pracovní den dělá výpočet účetních cen na drahé kovy, přepočtem na rubli z dolaru podle fixingu na zlato, stříbro, platinu a paladium na londýnské burze kovů. Kurzy drahých kovů se stanovují centrální bankou každý pracovní den v 15:00 podle moskevského času od roku 2008, před tím to bylo v 14:00. Ceny jsou stanoveny v rublech za gram.

3.3 Valutové a zlaté rezervy Ruska.

Oficiální koncepce zlatých a valutových rezerv Ruska je datována rokem 1992, kdy se země stala členem Mezinárodního měnového fondu a zavázala se k poskytování údajů o hospodářské situaci v zemi. Na základě těchto informací Mezinárodní měnový fond rozhoduje o poskytování úvěrů.

Státní rezervy Ruské federace jsou rozděleny na dvě části. První z nich je v gesci Ministerstva financí Ruské federace, druhou spravuje Centrální banka.

První část je tvořena valutovými příjmy z hlavních vývozních oborů, vývozních cel a zahraničních valut, včetně prodeje zlata do zahraničí. Tyto údaje jsou přijímány do státního rozpočtu Ruska na základě předběžného posuzování. Posudek připravuje kvalifikovaný

personál na základě platných technických podkladů, a to porovnáním údajů uvedených na zlatě s průvodními dokumenty a následným výpočtem hmotnosti (Katasonov,2009).

Ministerstvo financí při plnění závazku udržuje státní rezervu také nákupem cizích valut na valutovém trhu z rozpočtových prostředků. Tyto operace jsou prováděny v případě nedostatku valut na úhradu zahraničních závazků. V současné době je patrná spíše opačná tendence, když Ministerstvo financí valuty spíše prodává za účelem pokrytí části deficitu státního rozpočtu.

Další část valutové rezervy Ruska, která je v držení Centrální banky Ruské federace, je tvořena z vývozních prostředků, když jsou exportéři povinni prodávat 50 % vlastních devizových příjmů v Ruské federaci.

Od roku 1993 je hlavním zdrojem doplňování rezerv nákup valut na domácím trhu. Dalším zdrojem je nákup valut u ministerstva financí. Jde o peníze, které Rusko dostává od MMF a dalších mezinárodních finančních a měnových institucí. Třetím zdrojem doplňování rezerv Ruské centrální banky je zisk z prodeje zlata a příjmy z prodeje valutových rezerv do zahraničí (Bukato,2004).

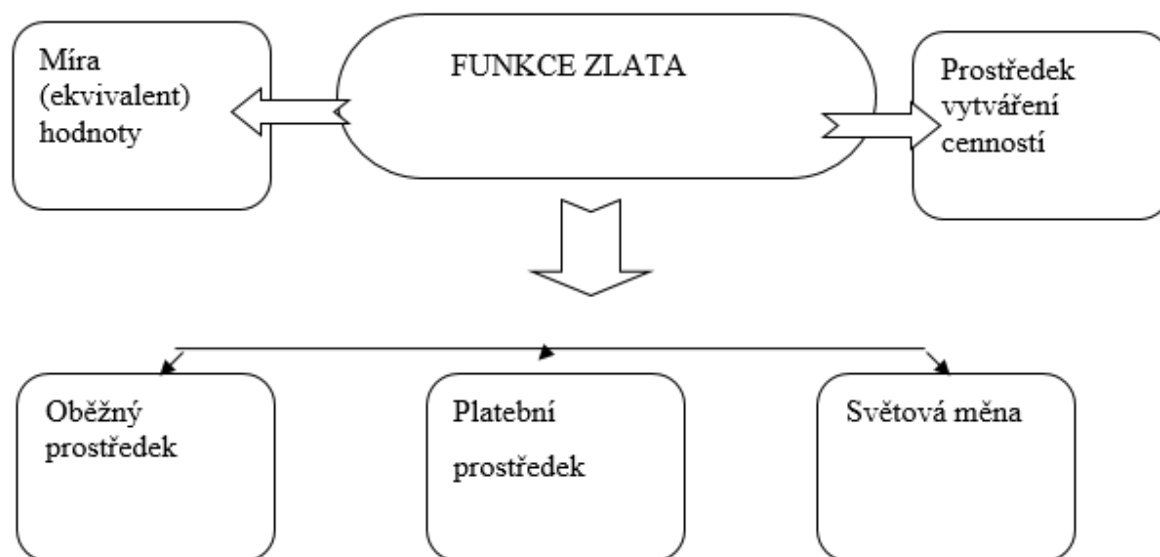
Podstatná část valutových rezerv v držení Ruské centrální banky je tvořena americkými dolary (45%) a evropskou měnou euro (40 %), které jsou investovány do krátkodobých a střednědobých cenných papírů. Výnosy z těchto investic jsou ve výši 2 až 3 % ročně. Ruské valutové rezervy dosáhly ke konci roku 2012 částky 527 miliard amerických dolarů a zlaté rezervy 936 tun (CBR,2015).

3.4 Funkce zlata

Matveeva (2008) uvádí, že v historii ekonomický význam zlata prodělal řadu změn. Funkce zlata se v podmínkách rozvoje ekonomiky jednotlivého státu a celého světa změnila. Analýza přeměn ekonomické podstaty zlata v různých fázích rozvoje světového hospodářství vyžaduje výzkum funkcí zlata, které odrážejí jeho podstatu co nejvíce. Přes rozdílný výklad těchto funkcí různými badateli obecně platí, že právě zlato plní řadu společenských funkcí. V rámci historického a logického konceptu prozkoumáme následující funkce zlata :

- Míra hodnoty
- Oběžný prostředek
- Prostředek spoření a vytváření cenností
- Platební prostředek
- Světová měna

Obrazek 1 Funkce zlata

Zdroj:vlastní zpracování, dle Matveeva, 2006.

3.4.1 Míra hodnoty

První funkcí zlata je míra hodnoty. Jedná se o zjevnou funkci, protože zlato je hmotnou podobou existence všeobecného ekvivalentu. Právě ve zlatě se po dlouhou dobu určovala hodnota jakéhokoliv zboží (jeho cena). Nutno podotknout, že zlato plní tuto funkci ideálně, tj. stanovení přesné ceny určitého zboží nevyžaduje fyzickou přítomnost vlastního zlata. Nicméně technická funkce měřítka ceny potvrzuje, že právě zlato tento úkol plní. Zlato v podmínkách zlatého standardu především plnilo funkci měřítka hodnoty, když měřilo hodnotu zboží. Hodnota věci, vyjádřená v penězích, je cenou tohoto zboží. Ke stanovení ceny

produkce vlastní peníze nejsou zapotřebí, protože prodavač určuje cenu zboží pomyslně (ideálně vyjadřuje hodnotu v penězích)(Iochin, 2000).

Ceny zboží jsou vyjádřeny v podobě známého množství komoditních peněz, tj. zlata. Množství zlata (hmotnost) je vyjádřena váhou. Stanovené množství váhy zlata je jednotkou jeho hmotnosti. Tato jednotka, kterou stát stanoví jako peněžní jednotku, je měřítkem ceny. Měřítka ceny a jeho zlomky určují hmotnost zlata. Ceny veškerého zboží jsou vyjádřeny určitým množstvím peněžních jednotek nebo určitým množstvím váhových jednotek zlata, což je totéž. Například, měnovou jednotkou v Rusku je rubl, jehož váhový podíl zlata v roce 1897 činil 0,774254 gramů (Rumjantsev, 1980).

Nicméně v současné době s přihlédnutím ke vzniklé situaci na světových měnových trzích je nutno poukázat na zjevnou tendenci k návratu světové ekonomiky ke zlatu, jakožto jednotnému měřítku hodnoty. To je dáno tím, že pokračující krize amerického hospodářství může vést k prudkému, ale kontrolovanému pádu dolaru. Rozsah takového pádu lze vyhodnotit pouze podle maxima: menší, než dvojnásobná devalvace nejspíš nepřinese žádný kladný efekt, mimo jiné, kvůli strukturálním rozdílům amerického hospodářství.

3.4.2 Zlato jako oběžný prostředek

Zlato, které plní funkci oběžného prostředku, bude ve skutečnosti zprostředkovatelem směny. To znamená, že přechodně vstoupí do oběhu, změní svého majitele, aniž by se stalo cílem směny komodit. Z tohoto důvodu může být v tomto procesu zaměněno některým všeobecně uznávaným symbolem (znakem hodnoty). Smysl tohoto kroku je opodstatněn tím, že zlaté cihly a mince ztrácejí při změně majitele část své hmotnosti, navíc zlato lze zfalšovat snížením jeho obsahu v cihlách a mincích.

To znamená, že byly vytvořeny objektivní předpoklady pro vyloučení zlata z přímého oběhu a jeho nahrazení některým uznávaným znakem hodnoty. Z počátku se jednalo o mince, které neobsahovaly zlato, ale byly opatřeny znakem státu, který je vydal do oběhu. Poměrně dlouhý vývoj náhrady za plnohodnotná zlatá platidla byl ukončen vznikem papírových peněz, které, aniž by obsahovaly vlastní hodnotu, fungovaly ve skutečnosti jako měřítko hodnoty, uznávaná všemi účastníky hospodářských vztahů.(Bukato, 2004)

Na rozdíl od plnohodnotných zlatých peněz, papírové peníze jsou platné pouze ve vnitrostátním oběhu. Zlato naopak plní tuto funkci přirozeně z důvodu obsahu určitého podílu hodnoty. Hranice národních států nejsou překážkou při plnění zmíněné funkce zlata.

Náhrada za zlato (papírové peníze) jsou nezbytně spojeny s otázkou jejich množství, potřebného pro udržení standardního oběhu. Zlato nepotřebuje vědomě udržovat množství v oběhu, protože se přebytek zlata v oběhu stává prostředkem spoření a vytváření cenností. V případě nedostatku zlata se část naspořené bohatství vrací zpět do oběhu a zajišťuje výměnu zboží.

V rámci funkce oběžného prostředku jsou peníze zprostředkovatelem. V tomto případě se peníze nezdržují u kupujících ani prodávajících a plní tuto funkci dočasně. Proto byly plnohodnotné peníze nakonec nahrazeny neplnohodnotnými. (Blank, 2007)

V současné době se, ačkoliv zlato není příliš rozšířeným oběžným prostředkem, používá jako zástava za bankovní úvěry. Stejně jako při poskytování kteréhokoliv úvěru zajištěného zástavou zboží, banky pečlivě kontrolují stupeň zajištění úvěru zástavou zlata, podniknou veškerá opatření ke zjištění ryzosti zlata, poskytnutého jako zástava, a zajistí jeho úschovu v trezoru, dále správně vyhodnotí rizika, spojená s poskytnutím úvěru se zástavou zlata. Navíc úvěry, zajištěné zlatem, nejsou poskytovány pro komerční potřeby, kromě obchodní a provozní potřeby (Abalov, 2001).

Například Sberbank Ruské federace poskytuje úvěry se zástavou standardních cihel vzácných kovů. Hodnota úvěru s příslušenstvím nesmí být vyšší než 80 % odhadní ceny standardních cihel, vypočtené podle ceny vzácných kovů, vyhlášené Centrální bankou Ruské federace. Při poskytnutí úvěru se nehodnotí schopnosti dlužníka splácet úvěr. Zlato lze také využít na úhradu úroků z vkladů a úvěrů (Sberbank, 2016).

V Rusku byl začátkem 90. let často poskytován „zlatý úvěr“ pro podniky z odvětví těžby zlata, určený na podporu jejich rozvoje a na vytváření zázemí těžařských společností. Ze zkušeností však vyplývá, že se tato praxe na Čukotce ani v dalších regionech neosvědčila, byla neefektivní. Podle údajů Sčítací komory, Čukotský autonomní okruh získal v období let 1994 až 1995 15,8 tun zlata. V prosinci roku 2000 okruh vrátil Ruské federaci zpět jen 4,22 tun

zlata, a zůstal dlužen dalších 15,60 tun včetně úroků, pokut a penále. Přitom značná část zlata, navráceného centrálním orgánům, byla zakoupena z rozpočtových prostředků okruhu (Bazulin, 2005).

V souladu s plánem činnosti Sčítací komory Ruské federace proběhla kontrola splacení „zlatých úvěrů“, poskytnutých Gochranem (bývalý Roskomdragmet), společně v letech 1992 až 1998, a dále vyhodnocení závazků federálního rozpočtu vůči společnostem, podnikajícím v oblasti těžby zlata. Kontrola zjistila, že z 39,5 tun zlata, poskytnutých v letech 1992 až 1998 ze Státního fondu vzácných kovů a drahokamů Ruské federace (dále jen Gosfond Ruska) na financování „zlatých úvěrů“ za účelem financování rychlejšího rozvoje ložisek a zvyšování těžby zlata, a dále na sociální a ekonomický rozvoj oblasti těžby zlata v souladu s nařízenými a příkazy Prezidenta Ruské federace, nebylo vráceno celkové množství 31 tun. Pohledávky po splatnosti činily přitom 19,9 tun zlata, což je s úroky za poskytnutí úvěrů a pokuty za opožděné splátky 21,24 tun zlata v celkové hodnotě 194,1 mil. amerických dolarů (Karmokov, 2000).

V současné době domácí komerční banky nakupují zlato pro zajištění aktivní politiky při provádění úvěrování právnických a fyzických osob.

To znamená, že zlato jako oběžný prostředek je stále používáno při provádění hospodářských domácích a mezinárodních operací, a to jak v Rusku, tak i v zahraničí.

3.4.3 Zlato jako prostředek spoření a vztváření cenností

Funkce zlata jakožto prostředku spoření a vytváření cenností je rovněž zjevná. Zlato v relativně malém množství obsahuje velkou hodnotu, proto je kumulace zlata faktickou kumulací hodnot (bohatství) v nejlépeší podobě, která je snadno převoditelná na kteroukoliv jinou formu takového bohatství (nemovitost, půda, umělecká díla apod.).

Zkušenosti nových asijských tygrů a řady členských států OPEC ukazují, že stabilitu národní měny lze zajistit komoditou, která byla a je mezinárodním měřítkem hodnoty, tj. zlatem. USA koncem 60. a začátkem 70. let 20. století vyvíjely velký tlak na mezinárodní obchodní a finanční instituce, kdy subjekty mezinárodního obchodu a světového měnového trhu de facto

byly nuceny přijímat jako úhradu pouze americké dolary. Vedle toho, tato měna již více než 30 let pociťuje rostoucí inflační tlak(Alpatov, 2006).

Každá národní banka musí v období upevňování národní měny a jejího podložení zlatem provádět přísnou kontrolu směny cizích měn a, například v první fázi, omezit příjem amerických dolarů. Vedle toho jako náhradu majitelům dolarových úvěrů a investic lze nabídnout převod podle zvýhodněného kurzu. Obdobnou politiku prováděly po roce 1945 Itálie a Francie, Tchaj-wan a Jižní Korea, Irák a Irán, Kypr a Alžír, Libye a JAR, Malajsie a Brunej, Rumunsko a Kambodža, Rakousko a Barma. Zde jsou důkazy o úspěšných případech ve světové praxi, ačkoliv jsou v rozporu s politikou MMF.

V případě pevného přivázání národní měny k americkému dolaru, kterou prováděl George Sachs v Bolívii a Peru, se hospodářství, závislé na vývozu surovin, dostane do dlouhodobé neokoloniální závislosti na vývozu těchto surovin nebo, přesněji řečeno, na spekulacích s dolarovou cenou surovin na světovém trhu(Bukato, 2004).

Pokud jde o úvěrování výroby v nedolarovém systému, ze zkušeností řady západních a dalších zemí (Skandinávie, Austrálie, Nový Zéland, JAR, státy Perského zálivu), kombinovaný a jasný státní a soukromý systém financování ekonomiky, zahrnující směnečnou a akreditivní síť, umožňuje, aby národní banka v podstatě řídila hospodářský rozvoj a současně s tím odstraňovala regionální a odvětvové disproporce. Takový systém musí striktně regulovat a kontrolovat faktické přerozdělování zisků podniků všech forem vlastnictví. Úkolem tohoto sektoru je zajistit, aby se tyto peníze podílely na modernizaci národního hospodářství a nikoliv, aby zmizely v daňových rájích (Bukato, 2004).

Pro zrušení závislosti na hlavních měnách, konkurujících dolaru, a zároveň s tím ovlivněných transakcemi mezi MMF a USA, které jsou zaměřené na destabilizaci konkurenčních měn, musí takový systém mít kombinovanou „náplň“, tj. zahrnovat část hodnoty všech obchodních transakcí vyjádřenou ve zlatě, doplněnou stanoveným množstvím stabilní nedolarové měny. To zajistí odolnost, potřebnou pro postupné odpoutání se od dolarových cen a kritérií v domácím hospodářství a v zahraničním obchodě, zaměřeném nikoliv na suroviny, ale na technologie (Drobyshevsky, Polevoj, 2004).

To znamená, že zlato jakožto zdroj spoření může existovat i nadále, přinejmenším v národním hospodářství jednotlivých států, protože zvyšování objemu papírových peněz vede k nárůstu inflace, snižování poptávky platebně schopných klientů apod.

3.4.4 Zlato jako platební prostředek

Zajímavá je funkce zlata jakožto platebního prostředku. Po staletí bylo zlato používáno při obchodních transakcích se zbožím a službami. Postupně při zavádění papírových a kovových peněz do oběhu zlato pozbylo tuto funkci. Přesto rozvoj telekomunikací a sítě Internet vedl ke vzniku nové možnosti využití zlata jako platebního prostředku. Mezinárodní platební systém E-gold založila v roce 1996 společnost Gold & Silver Reserve, Inc. (dále jen G&SR). Platební prostředky v tomto systému jsou odvozeny od vzácných kovů: stříbra, zlata, platiny a paladia. Díky tomuto specifiku je systém E-gold efektivní při provádění mezinárodních plateb, protože účty uživatelů nejsou odvozeny od žádné národní měny.

Drobyshevsky a Polevoj (2004) uvádí, že při založení účtu a provádění transakcí v systému E-gold zákazník v podstatě nakupuje zvolený vzácný kov za tržní cenu, který předává G&SR do úschovy. Tím se uskutečňuje jedna z hlavních výhod E-gold, tj. odolnost zákaznických účtu systému E-gold vůči soudním nařízením. Dalšími výhodami systému E-gold jsou:

- možnost provádění efektivního vyúčtování mezi zákazníky. V systému E-gold při převodu peněžních prostředků mezi účastníky ve skutečnosti probíhá převod práv na vzácný kov, fyzicky uložený stále na stejném místě,
- mezinárodní působnost. E-gold je otevřený systém, nerozdělující lidi na slušné a špatné, proto si každý jedinec z jakéhokoliv místa na světě může zřídit účet E-gold,
- anonymita zřizovaného účtu. E-gold nekontroluje údaje o zákazníkovi, poskytnuté při založení účtu. Není však jasné, jak to dlouho potrvá, protože pravděpodobně bude tento proces značně ztížený v rámci boje s terorismem,
- snadná kontrola. Veškeré operace systému E-gold jsou prováděny přes Internet a nevyžadují žádný další software,

- jednoduchý platební styk. Stačí rozmístit na stránkách účastníka standardní platební formulář, nastavit potřebné údaje a internetový obchod může přijímat platby. Navíc lze nastavit malé platby a prodávat zboží za zlomky centů,
- nízké poplatky. Každá transakce je v E-gold zpoplatněna částkou 1 % z ceny, maximálně však 50 centů. Zřízení účtu E-gold je zdarma.

Mezi nedostatky lze zahrnout skutečnost, že veškeré peněžní prostředky jsou uloženy v podobě vzácných kovů, jejichž tržní cena není stálá, proto je zůstatek účtu rovněž nestálý a je závislý na aktuální konjunktuře na trhu se vzácnými kovy. To znamená, že systém E-gold poskytuje vzácným kovům druhou šanci. V současné době je zřízeno cca 2 miliony účtů a denní obrat dosahuje částky 2 milionů dolarů.

3.4.5 Zlato jako celosvětová měna

Ve skutečnosti je zlato jako komodita všeobecným ekvivalentem, překračujícím národní hranice, který se stává celosvětovým jevem a měřítkem hodnoty, oběžným prostředkem a platebním prostředkem v mezinárodním obchodě. Velmi zajímavá je funkce zlata jakožto celosvětové měny. Zlato vykonává funkci celosvětové měny a v mezinárodním obchodě vystupuje jako celosvětové měřítko hodnoty, mezinárodní oběžný prostředek a mezinárodní platební prostředek.

Původně roli celosvětových peněz plnily cihly o stanovené hmotnosti. Při úhradě zlatem, tj. při úhradě vzniklého rozdílu, se mince jednoho státu přetavily na cihly a příslušná váha byla zaslána do jiného státu, kde se z cihel razily mince. Za ražení mincí stát vybíral vysoké poplatky. Zároveň s rozvojem mezinárodního obchodu, který se zpravidla týkal soukromých společností, poplatky za ražbu mincí neustále zvyšovaly náklady. Nakonec vznikl nápad provádět vyúčtování v národní měně bez přetavení mincí na cihly a bez následného ražení dalších mincí. To vyžadovalo mince ze zlata se stejným puncem a možnost snadno porovnávat váhy mincí, tj. použití násobků (Katosonov,2009).

Pro uskutečnění tohoto nápadu Pařížská konference v roce 1867 rozhodla o unifikaci peněžního systému Velké Británie, Francie a USA a poté dalších států. Předpokládalo se, že 1

anglický zlatý sovereign (1 libra) odpovídá pětadvacetifrankové zlaté minci a jedna pětifranková zlatá mince 1 dolaru. Ryzost u všech mincí byla stanovena na 0,90. Rozhodnutí konference však nebyla realizována, protože unifikace mincí znamenala pro některé státy vyšší podíl zlata a pro jiné pak nižší. Rozšíření oběhu bankovek a systému bezhotovostního vyúčtování přispělo k vyřešení problému.

Začátkem 20. století podíl zlatých mincí na hotových penězích tvořil maximálně 20 %. V oběhu byly především peníze v podobě bankovek, vyměněných za zlato, mince z běžných kovů a další peněžní znaky. Přes relativně malý podíl zlatých mincí byla k výrobě mincí použita značná část vytěženého kovu.

Světová hospodářská krize v letech 1929 až 1933 značně znehodnotila papírové peníze, které již nebylo možné vyměnit na zlaté mince. Proto byl státní zlatý standard v jednotlivých státech (předem byl pro každou měnu stanoven podíl zlata: ve Velké Británii od roku 1816, v USA od roku 1837, v Německu od roku 1875, ve Francii od roku 1878 a v Rusku od roku 1895) zrušen. V prosinci 1971 bylo ukončeno vypořádání vzájemných pohledávek mezi státy ve zlatě a skončila doba komoditních peněz. To vedlo k zásadní změně podstaty, významu a druhu zlata (Iochin,2000).

V současné době jsou v oběhu převážně investiční (bullion) mince. Jedná se o mince, ražené ve velkém množství po relativně dlouhou dobu, mince jsou průběžně doplňovány.

V 50. a 60. letech 20. století zlato plnilo funkci peněz a proces jeho demonetarizace teprve začal, značná část nově vytěženého zlata byla použita k monetárním účelům a zlato přes trhy znovu putovalo do státních bank. Například v období říjen 1949 až červenec 1950 bylo k monetárním účelům použito 75 % světové těžby, což je přibližně 672 tun z celkové těžby 896 tun zlata. V roce 1961 bylo k tomuto účelu použito 68 % těžby zlata. Později, až do úředního zrušení výměny zlata za dolary, značný díl vytěženého zlata v podobě cihel rovněž putoval do státní rezervy (Katosonov,2009).

V současné době zlato neplní funkci peněz v mezinárodním vyúčtování, přesto je v porovnání s dalšími komoditami předmětem zvýšeného zájmu a proto je snadno směnitelné za kteroukoliv cizí měnu.

Zlato jako komodita je dostupné v různých podobách, nejčastěji jsou nabízeny zlaté cihly a mince.

V mezinárodním obchodě zlato plní funkci celosvětové měny tak dobře, že je v posledních letech všeobecným ekvivalentem v hospodářských vztazích všech států. Na světovém trhu finanční prostředky „odhazují“ své národní uniformy (mince, papírové a úvěrové peníze jednotlivých států) a vystupují ve své původní podobě, tj. jako zlaté slitky. V obchodování mezi státy, kdy jsou dodávky zboží dodávány v podobě velkoobchodních dodávek, je vzájemné vyúčtování prováděno převážně vzájemným započtením závazků a pohledávek přes banky.

Cesta přeměny zlata na všeobecný ekvivalent, tj. na peníze, byla dlouhá a komplikovaná. Ve skutečnosti lze prohlásit, že k tomu došlo s konečnou platností někde kolem poloviny 19. století. Do té doby zlato plnilo funkci peněz, kterou plnily také další drahé kovy, například stříbro. Britská peněžní jednotka libra byla kdysi plnohodnotnou librou stříbra. Čím lze vysvětlit skutečnost, že právě zlato bylo vyčleněno z obrovského množství komodit v podobě specifické komodity – peněz (Moiseev, 2007)?

Zlato je z hlediska hospodářského sourodé (pokud se jedná o společenskou hodnotu a měřítko společenské práce, obsažené ve zboží, takové měřítko musí být absolutně sourodým materiálem), je inertní vůči chemikáliím (zlato nerezaví a je skladovatelné prakticky navždy), zlato obsahuje velký podíl společenské práce, protože není tolik rozšířené v zemské kůře jako řada dalších kovů. Stručně řečeno, teoreticky lze vyčlenit řadu některých dalších materiálů a kovů, které splňují výše uvedené podmínky: stříbro, diamanty, platinu apod. Z objektivního vývoje hospodářských vztahů však došlo k vyčlenění právě zlata. Stříbro nemůže zlatu konkurovat z důvodu značné rozšířenosti v zemské kůře, diamanty nejsou stejnorodé a jsou nedělitelné. Platinu přehlíželi již Španělé a považovali ji za odpad při těžbě zlata v dolech. Teprve u zlata se lidstvo setkalo s kovem, prostým veškerých dalších příznaků při zachování pouze jediného parametru, tj. množství. Právě proto je zlato podobné hodnotě, která také odstraňuje rozdíly mezi různými druhy činností a odráží souhrn práce, zbažený obsahu práce, množství společensky potřebného času, vynaloženého na výrobu konkrétního zboží.

Vznik peněžní podoby hodnoty vede ke specifické podobě existence hodnoty zboží v podobě ceny (stále se jedná o určité množství zlata, směnitelné na zboží) (Bukato,2004).

To znamená, že funkce zlata, po značných změnách společenské a hospodářské podstaty, jsou uskutečňovány v současném světovém hospodářství s různou intenzitou. Bezpochyby na prvním místě podle frekvence používání je funkce oběžného prostředku, dále následuje funkce platebního prostředku, prostředku spoření, měřítka hodnoty a nakonec celosvětové měny. Vzhledem k vývoji krátkých hospodářských krizí ve světové ekonomice, se funkce celosvětové měny pravděpodobně posune na vyšší příčku.

3.5 Oblasti využití zlata

Již odedávna je zlato používáno nejen jako platební prostředek, ale také k výrobě šperků, zubních náhrad a řady dalších předmětů.

Zlato je v průmyslu žádáno kvůli svým vlastnostem. Tento kov je typický svou tužností a možností dalšího zpracování. Proto se používá k výrobě drátů či fólií. Zlato se vyznačuje značnou tepelnou a elektrickou vodivostí, proto se používá v elektronice, chemickém průmyslu a ve výrobě měřicí techniky. Zlato je také používáno ve sklářství díky schopnosti odrážet infračervené záření (Bukato,2004).

Zlato je odedávna používáno k výrobě zubních náhrad. Jako lék bylo používáno již v 16. století. Lékař a astrolog Paracelsus přidával zlato do léku proti syfilidě a tuberkulóze. Thiosíran sodný a zlato jsou v dnešní době používány v léčbě lupusu. V lékařství jsou často používány organické sloučeniny se zlatem, například krysolgan nebo triphala. V plastické chirurgii jsou používány ultrajemné zlaté nitě (Medi-gen,2009).

Výroba zlatých šperků je známá již od starověku. Egyptský faraon byl pohřbíván se zlatými šperky. Zlaté šperky se nosily jako ochrana před čarodějnictvím a nemocemi. V poslední době výroba zlatých šperků klesá. Nestabilita trhu přispěla k upřednostnění využití tohoto kovu v oblasti investic (Goldena,2016).

3.6 Investice do zlata

Vzácné kovy jsou nejspolehlivějším druhem investic. Investice do vzácných kovů je nenáročná na fyzické úsilí a náklady a přináší spolehlivý zisk. Stačí jen zakoupit zlato a počkat, až dosáhne požadované ceny a pak ho prodat se ziskem (Meloni, 2009).

Již tradičně se každý, kdo má zájem o investice do vzácných kovů, se zajímá též o šperky. Právě do této oblasti je směrována větší část prodeje ruského zlata a stříbra a je zde zájmem většiny zákazníků. Avšak investice do šperků má jednu významnou nevýhodu, protože cena obsahuje nejen cenu vzácného kovu, ale i práci šperkaře, vzhled výrobku apod. Nákup a prodej šperků je zdaňován DPH. Proto se může stát, že zakoupený prsten nelze za pár let prodat alespoň za stejnou cenu (Bukato, 2004).

Určitě se dá vydělat na špercích ze vzácných kovů, to však vyžaduje nákup výrobků známých šperkařů či vzácných kusů. K tomu je nutná dobrá znalost problematiky či pomoc kvalifikovaných odborníků.

Tři hlavní způsoby investic do vzácných kovů zahrnují nákup kovu ve formě slitků nebo investičních mincí, investice v bezhotovostní formě (tj. zřízení zvláštního „kovového“ účtu v bance) a obchodování na burze.

3.6.1 Nákup zlatých slitků a mincí

Nákup zlatých slitků a mincí je nejjednodušším a nejsrozumitelnějším způsobem ukládání peněz do vzácných kovů. Ruská státní norma připouští existenci dvou velikostí slitků, a to standardní a nominální.

Nutno si pamatovat, že při prodeji vzácných kovů se odvádí DPH z celé hodnoty, avšak rozdíl mezi cenou nákupní a prodejní je v řádech několika procent. To znamená, že investice do zlata jsou vhodné jen tehdy, pokud jsou dlouhodobé. Může se jednat o roky či desetiletí, než cenový rozdíl bude vyšší než výdaje na daně a úroky. Desítky bank nabízejí soukromým investorům slitky o hmotnosti 1 až 1000 gramů, fyzické osoby však při nákupu platí DPH. Prodejní cena slitků v ruských bankách o 20 až 25% vyšší, než ve světě. Bohužel v Rusku dosud

neexistuje řádný druhotný trh se zlatem (Helpinvest, 2008).

Dle článku 228 daňového řádu (2008) možnost legální koupě zlatých slitků získali občané až v roce 1997. Podle zákona smí prodávat slitky jen banka, vlastníci zvláštní povolení od centrální banky. Hlavní problém pro investice do zlata v Rusku je v daňovém řádu. Podle ruské právní normy jsou slitky hmotným majetkem, proto se při prodeji platí DPH. Osvobození od DPH se vztahuje na zlaté slitky, uložené v bance. Při prodeji slitků se ze zákona platí daň z prodeje majetku ve výši 13%.

Zlaté mince jsou zpravidla dražší, než zlaté slitky, protože jsou snadno přenosné, jsou o stanovené hmotnosti a ryzosti. Obyvatelé mají větší zájem o mince kvůli menšímu riziku koupě falzifikátu, jednoduššímu prodeji než je tomu u jiných výrobků ze zlata. Dnes jsou investice do zlatého červonce jednou z nejvýhodnějších investic do zlata. Červonec odpovídá 7.742 gramů zlata o ryzosti 900. Výroba červonce byla zahájena v SSSR v letech 1975 až 1982. Centrální banka však vyrábí miliony investičních mincí, které pak nemají žádnou historickou hodnotu (Bukato, 2004).

Památné mince jsou vyráběny v omezeném množství, zpravidla 100 až 15000 kusů. Hodnota těchto mincí časem roste.

V současné době je nabídka ruských investičních mincí omezená na jednu řadu Georgij Pobědonosec, která je dostupná ve dvou verzích, a to jako zlatá mince o hmotnosti 7,78 gramů a ryzostí 999, a jako stříbrná mince o hmotnosti 31,3 gramů a ryzostí 999 (CBR, 2016).

3.6.2 Obchodování na burze

Dalším způsobem investic je obchodování na burze. Trh se vzácnými kovy je ve skutečnosti otevřen celodenně, kvůli obchodování na několika burzách z celého světa. Největší burzou je Londýnská burza vzácných kovů (London Exchange, LME), která obchoduje od 7 hodiny ráno až do 19,00 hodiny večerní.

Obchodníci na burze obchodují prostřednictvím příslušných stránek, kde zřizují účet a provádějí platby přes banku. Po připsání částky na účet lze obchodovat se vzácnými kovy za konkurenceschopné ceny v tomto odvětví. To znamená, že se obchodování odehrává ve

virtuálním prostředí, ceny se pak mohou mírně lišit od světových (Melony, 2009).

Na rozdíl od skutečného zlatého trhu, kde je každá transakce uzavřena přechodem vlastnictví ke kovům z prodávajícího na kupujícího, operace na zlaté burze jsou bez fyzické přítomnosti zlata. Obchodování je uskutečňováno ve formě koupě a prodeje smluv.

Existují dva druhy smluv: futures a opce. Futures je smlouva, obsahující povinnost koupit či prodat zlato ve stanovenou dobu a za cenu, sjednanou v okamžiku uzavření smlouvy. K uzavření smlouvy futures investor oslovuje společnost, obchodující s těmito druhy smluv, které jsou členy burzy. Ve světě jsou futures smlouvy obchodované na několika burzách, například TOCOM, SIMEX, COMOX (Bukato, 2004).

Tabulka 1 Největší světové burzy

Burza	Sídlo	Velikost smlouvy	Ryzost zlata	Platby
COMEX	New-York	100 unci	995	V dolarech za unci
TOCOM	Tokio	32,151 unci (1kg)	999,9	V jenech za 1 g
SIMEX	Singapur	100 unci	995	V dolarech za unci

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data Bukato, 2004.

Z tabulky hlavně vyplývá, že burzy se nacházejí na celém světě a mají různé podmínky pro obchodování.

Bukato (2004) uvádí, že v porovnání s jinými druhy investic mají futures své výhody a nevýhody. Mezi výhody patří:

- průhlednost a absence rizika transakcí;
- obchodníci v USA mají řadu daňových výhod;
- obchodování se začíná od 18:00 a končí 17:15 dalšího dne, tj. obchodování na trhu futures je dostupné, když je burza cenných papírů uzavřena.

Hlavní nevýhodou je, že nejde o jednoduchou investici, vyžadující zkušenost s obchodováním (Džageron, 2011).

*„Opce je smlouva mezi prodávajícím a kupujícím, která dává kupujícímu právo (neukládá mu však povinnost) prodat nebo koupit od prodávajícího konkrétní aktivum (tzv. podkladové aktivum) za konkrétní cenu kdykoliv až do data vypršení kontraktu. Za takovéto právo (opci) nabyvatel opce prodávajícímu platí určitou cenu, tzv. **opční prémii**.“* (kurzycz, 2016)

Moskevská burza(2016) uvádí , že zlatá burza je zprostředkovatelem a organizátorem obchodování se smlouvami. To znamená, že účastníci transakce nevedou žádná jednání a obchodují přes brokera. Vlastnosti trhu opcí:

- velké příležitosti pro investory
- Nejlepší nástroj řízení rizik
- Možnost dosažení maximálních výnosů vedle minimalizace rizik
- Opce je vhodná jak pro velké investory, tak pro obchodníky s omezenými zdroji
-

Operace s fyzickým zlatem a operace se smlouvami se vyznačují velkými rozdíly. Denně je prostřednictvím brokerů na burze prodáno a zakoupeno cca tisíce smluv, například v roce 1995 bylo na newyorské a tokijské burze uzavřeno cca 20 milionů smluv. (Bukato, 2004)

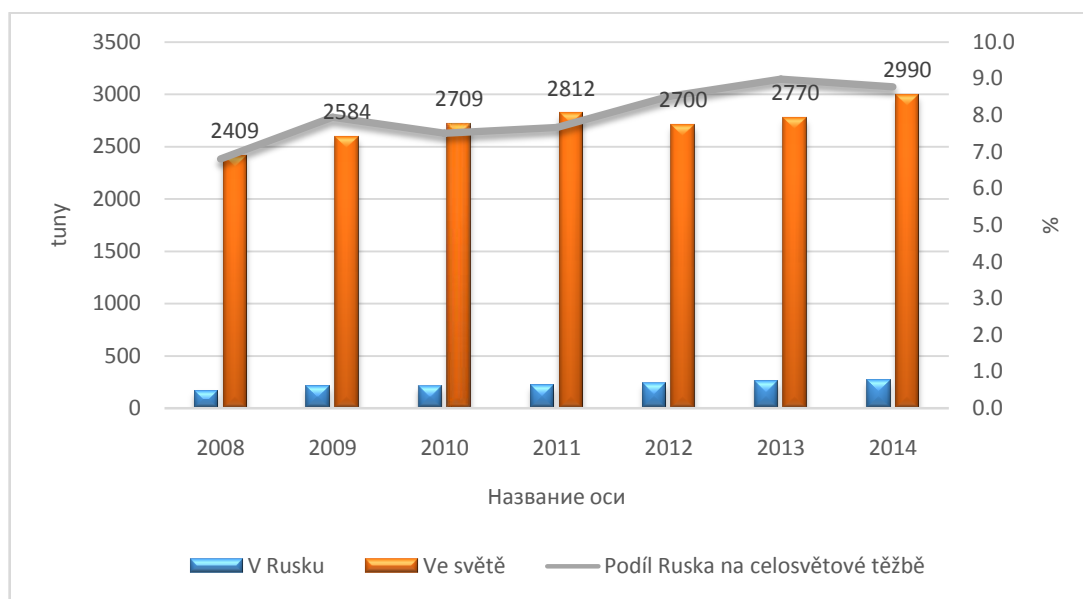
4Praktická část

4.1 Vývoj těžby zlata v Rusku v porovnání s ostatními státy

Díky historickému vývoji přední místo ve světové těžbě zlata patřilo od roku 1970 JAR, avšak od začátku 21. století ztrácí tato malá země své postavení. Podle výsledků za rok 2005 JAR patřila první příčka ve světovém žebříčku v těžbě zlata, USA a Austrálie se dělily o 2. a 3. příčku, Čína a Peru pak o 4. a 5. příčku, zatímco Rusko bylo až na 6. místě.

Od roku 2008 je v Rusku patrný značný růst těžby zlata. Nakonec se Ruská federace v roce 2014 zařadila mezi trojici zemí s největší těžbou zlata, když se umístila na třetí příčce s těžbou 262,2 tun ročně. Vyšší těžbu má jen Austrálie, která těží 272,9 tun, a Čína, která těží 461,8 tun. Podle neověřených údajů se Rusko v roce 2015 umístilo na druhé příčce v těžbě zlata, když těžba zlata v roce 2015 dosáhla 289 tun a již posedmé v řadě dosáhla rekordní výše.

Graf 1 Vývoj těžby zlata v Rusku a ve světě v letech 2008-2014 (v t.)

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data z Thomson and Reuters

Z grafu 1 vyplývá, že světová těžba zlata v roce 2014 dosáhla 2990 tun, podíl Ruska na světové produkci činí 8,77 %.

Vyšší produkce zlata je dána růstem světové poptávky po zlatě. V Rusku lze očekávat podstatně vyšší růst těžby v případě vyšších investic do tohoto odvětví a rozšíření geologického průzkumu.

Tabulka 2 Těžba zlata v Rusku a vybraných státech v letech 2005,2014 (v t.)

rok/stat	Čína	Rusko	Austrálie	USA	Peru	JAR	Kanada
2005	229,8	175,4	262,2	262,3	217,8	315,1	119,5
2014	461,8	262,2	272,9	205	172,6	163,8	153,8
Změna 2004/2015	100,96 %	49,49 %	4,08%	- 21,85 %	- 20,75 %	- 48,02 %	28,70 %
průměrný meziroční růst	8,10%	4,67%	0,74%	-2,62%	-2,35%	-6,93%	3,37%
Pořadí	1	3	2	4	5	6	7

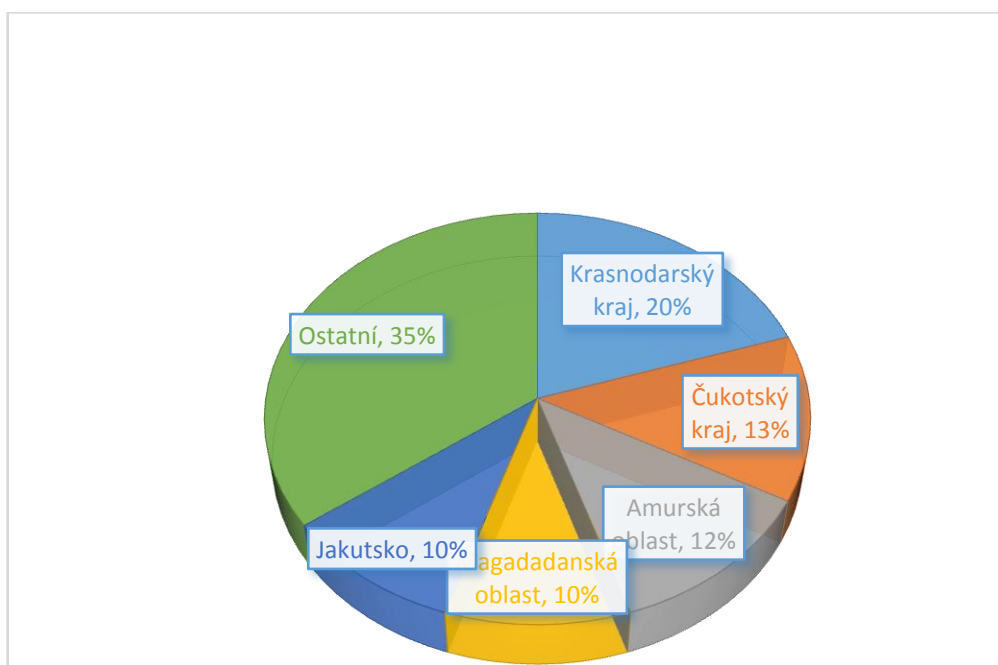
Zdroj:vlastní zpracování, podkladová data z Thomson and Reuters

Rusko podle růstu těžby zlata od roku 2005 ustupuje jen Číně. Rusko ustupuje Číně i v průměrném meziročním růstu. Z tabulky 2 vyplývá, že meziroční růst v Rusku byl 4,67% a v Číně 8,1%. V roce 2014 oproti roku 2008 vzácného kovu bylo v Ruské federaci vyteženo o 49,5 % více, tj. na jeden a půl násobek, kdežto v Číně růst za stejné období činil necelých 101 %, tj. dvojnásobku. Další přední výrobci zlata, například USA a Peru, vykazují nepatrný pokles. Bývalý lídr světové těžby JAR vykazuje dokonce značný pokles, a to téměř dvojnásobný, z větší části daný vnitropolitickou situací. Podkladová data a vypočty jsou umístěny v příloze 1.

4.2 Vývoj těžby zlata v regionech

V Rusku se zlato těží ve 22 regionech. Mezi pěticí hlavních patří Krasnojarský kraj, Čukotský autonomní okruh, Amurská oblast, Magadanská oblast a Jakutsko. Podíl těžby zlata v jednotlivých regionech v roce 2014 je patrný na grafu 2. Ve zmíněných pěti regionech se těží 65 % celé těžby zlata v Rusku.

Graf 2 Podíl regionů na celkové těžbě zlata v Rusku

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data Ernst and Young

Lídrem je Krasnojarský kraj s těžbou 47,2 tun v roce 2014. Kraji patří již řadu let první příčka v těžbě zlata. Na území Krasnojarského kraje leží důl Olympiáda, který v roce 2014 patřil mezi deset největších ruských dolů. Těžba zlata byla v tomto regionu v roce 2014 oproti roku 2008 o 40,9% více.

Tabulka 3 Těžba podle region v letech 2008-2014 (v t, %)

region/rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Růst 2008/2014
Krasnodarský kraj	33,5	33,8	36,1	39,6	44	47,3	47,2	40,90%
Čukotský kraj	20,1	31,2	24,9	20,1	18	21,4	30,3	50,75%
Amurská oblast	18,8	21,9	19,8	29,1	28,7	30,7	29,3	55,85%
Magadanská oblast	13,9	13,7	15,6	15,4	19,6	21,1	23,9	71,94%
Jakutsko	18,9	18,6	18,6	19,4	20,8	22	23,1	22,22%
Ostatní	58,7	62,3	62,3	64,6	69,6	78,7	82,6	40,72%
Celkem	163,9	181,5	177,3	188,2	200,7	221,2	236,4	49,50%

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data Ernst and Young

Na druhé příčce v těžbě zlata je Čukotský kraj. V letech 2011 až 2012 byl jeden z čukotských dolů vytěžen a z tabulky 3 vyplývá pokles v tomto období. Avšak Čukotka se „vrátila“ na druhou příčku, když v roce 2013 začala s těžbou ložiska Dvojitý. Růst těžby zlata v této oblasti v porovnání s rokem 2008 činí 50,75 %.

Na třetím místě je podle výsledků za rok 2014 Amurská oblast s těžbou 29,3 tun zlata. Růst v porovnání s rokem 2008 činí 55,85 %. Těžbu na území Amurské oblasti zajišťuje celkem 48 podniků. V roce 2015 se těžba v tomto regionu snížila o 4 tony z důvodu přerušení těžby v dolech veřejné akciové společnosti Petropavlovsk s nízkým podílem zlata.

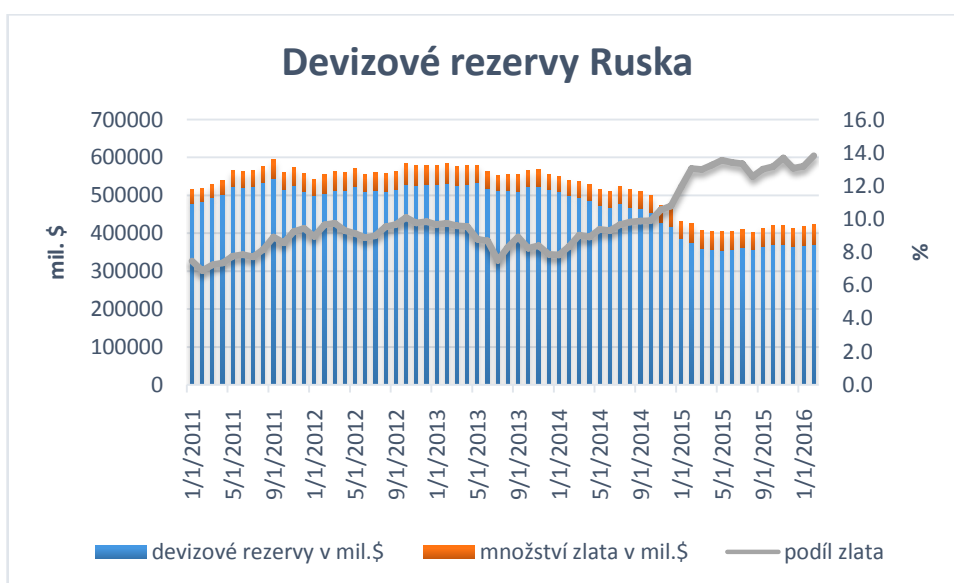
Čtvrté místo podle výsledků za rok 2014 patří Magadanské oblasti. Bylo zde vytěženo 23,9 tun zlata. Ač je oblast až čtvrtá, vykazuje největší růst v porovnání s rokem 2008, a to 71,94 %. Největší těžba, a to 6,5 tun, je v Jagodninském regionu.

Páté místo patří Jakutsku s těžbou 23,1 tun zlata. Růst těžby v porovnání s rokem 2008 dosáhl 22,22 %. V roce 2015 vláda Jakutska počítá se snížením těžby zlata až na 19,8 tun.

4.3 Vývoj zlatých rezerv Ruské Centrální banky

Podle rezerv zlata se Rusko v roce 2015 umístilo na 6. místě. Hlavní rezerva zlata je uložena v ústředním trezoru ruské banky. Stávající norma předpokládá, že zlatá rezerva v Rusku činí cca 10 % zlatých a valutových rezerv. Současná vláda se domnívá, že je to málo a zlatou rezervu zvyšuje.

Graf 3 Devizové rezervy Ruska (v mil. \$, %)

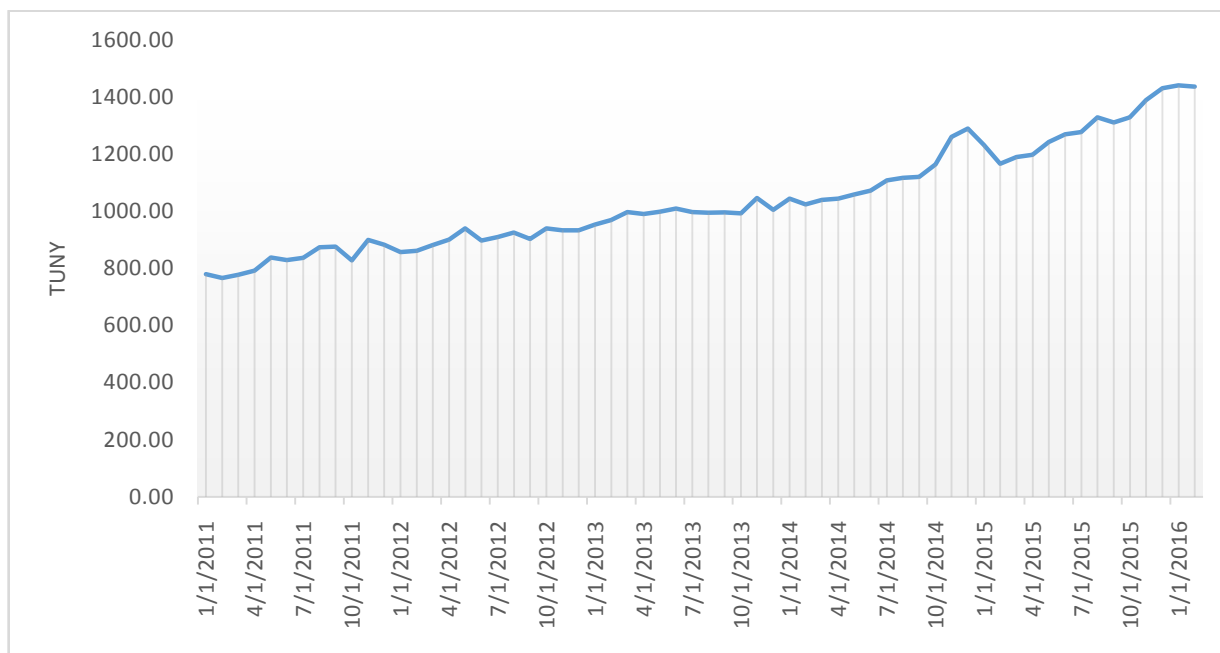
Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data Ruská Centrální Banka

Z grafu 3 vyplývá, že podíl zlata v rezervách zlata a valut se od konce roku 2014 zvyšuje. Především je to podmíněno prodejem zásob dolarů za účelem udržení ruského ruble, který se značně znehodnotil na pozadí propadu cen ropy. Dalším důvodem je podle odborníků snaha zbavit se amerických dolarů ze zlatých a valutových rezerv Ruské federace.

Ruská centrální banka měsíčně eviduje množství zlaté rezervy v milionech dolarů, tj. měsíčně přepočítává množství zlata na ruble podle ceny, stanovené Centrální bankou za jeden gram zlata a následně je přepočítává na dolary podle úředního kurzu.

Aktuálně byly údaje o množství zlata v rezervách Centrální banky zjištěny zpětným přepočtem, tj. zlata rezerva v dolarech byla převedena na ruské ruble a poté na tuny. Údaje o převodu jsou uvedeny v příloze 2.

Graf 4 Vývoj zlatých rezerv CBR v letech 2011-2016 (v t.)

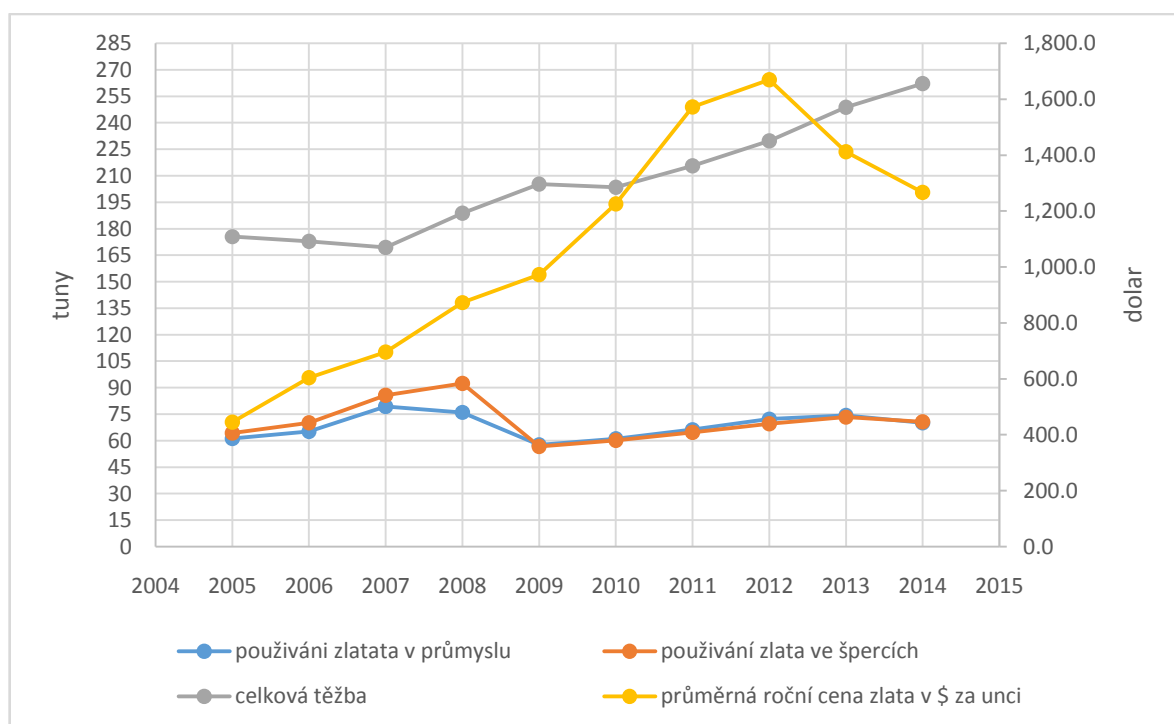
Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data Ruská Centrální Banka

Z grafu 4 vyplývá, že Centrální banka aktivně nakupuje zlato od začátku roku 2015. Ve skutečnosti Centrální banka musela zvýšit množství kupovaného zlata ke krytí vnitřní těžby zlata, protože kvůli sankcím Evropské unie a USA se prodej zlata do zahraničí ztížil. Ve skutečnosti Centrální banka může navyšovat své rezervy libovolným množstvím zlata, protože se za zlato platí v rublech, které lze natisknout.

4.4 Poptávka po zlatě v Rusku

Z grafu 5 a přílohy 3 vyplývá, že poptávka po zlatě ze strany průmyslu je relativně stabilní. Většina průmyslového zlata se používá v elektronických součástkách, menší díl se používá v lékařství, zejména ve stomatologii. Z porovnání využití zlata v ruském průmyslu v letech 2014 a 2013 je patrný pokles o 5,65 %. Z přílohy 2 je patrný kladný trend za období 2005 až 2014, kdy došlo ke zvýšení poptávky o cca 14,7 %.

Graf 5 Poptávka po zlatě v letech 2005-2014 (v t.,\$)

Zdroj: vlastní zpracování, podkladova data Thomson Reuters a World Gold Council

Z grafu 5 dále vyplývá, že je poptávka po zlatě ve výrobě šperků v období 2005 až 2014 stabilní. Nárůst činí v tomto období pouhých 9,8 %. Z přílohy 2 vyplývá, že v roce 2014 v porovnání s rokem 2013 došlo k poklesu o 3,68 %.

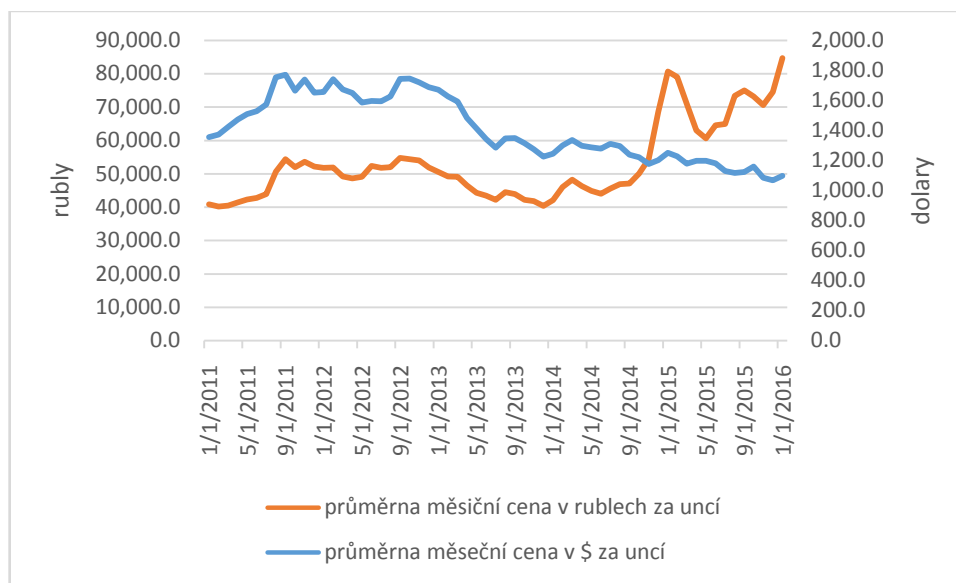
Z grafu 5 vyplývá snížení průměrné ceny trojské unce zlata v dolarech v období 2013 až 2014. Toto snížení činí cca 10,26 % a jeho vysvětlením může být snížení poptávky po zlatě v průmyslu a ve výrobě šperků.

4.5 Nakup reálného zlata v Rusku

Aby koupit zlato v slitkách nebo v mincích v ruských bankách je potřeba zaplatit DPH ve vyšší 18% (DPH se neměnilo v letech 2008-2016). Existuje možnost se vyhnout platbě DPH při nákupu zlatého slitka, když slitek zůstane na uschovávání v bance. Cena uschovávání v bance kolísá od 3 do 12 rublů za den, v závislosti na dobu chránění a množství slitků. Čím je delší doba a větší množství, tím levněji cena za den.

Z přílohy 4 vyplývá, že cena v dolarech na zlato v roce 2016 oproti roku 2011 se snížila o 19%, ale kvůli slabému rublu cena v ruské měně se vzrostla o 107%. Z grafu 6 je viditelné, že je to docela velký rozdíl.

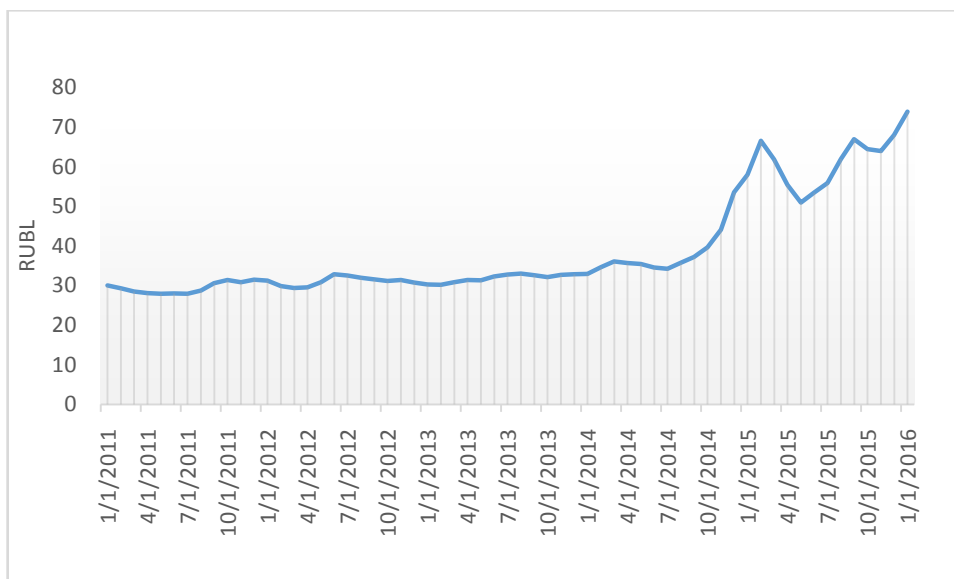
Graf 6 Vývoj cen na zlato v letech 2011-2016 (v dolarech a rublech)

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data World Gold Council

V Rusku je vhodnější vlastnit zlatem jakmile tři roky, protože po uplynutí třech let už není potřeba platit daň z příjmu (13%) z prodeje zlata. Existuje jen malý risk, že objeví se problém s prodejem zlata. Při správných podmínkách pečlivého chránění, vždy existuje možnost prodat zlato zpět bance.

Graf 7 Vývoj kurzu dolaru v letech 2011-2016 (v rublech)

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data Ruská Centrální Banka

Koupě zlata za rubly před začátkem ruské ekonomické krize na konci roku 2014 se stala dobrou investicí, ze které se dá bylo vydělat. Ale z grafu 7 a přílohy 4 vyplývá, že průměrný kurz dolaru v lednu 2016 oproti lednu 2011 se změnil o 146,5%. Znamená, že koupě dolarů byla by vhodnější pro občany Ruské federaci.

5 Zhodnocení výsledků

Zlato od začátku své historie se stalo centrem lidského zajmu. Celou dobu existence zlato mělo několik různých funkcí. dlouhou dobu zlato používali jako platební prostředek při obchodování, ale později papírové peníze a mince nahradili ho. V současné době zlato ne plní funkci peněz v mezinárodním vyúčtování, přesto je v porovnání s dalšími komoditami předmětem zvýšeného zajmu a proto je snadné směnitelné za kteroukoliv cizí měnu. Zlato v podmínkách zlatého standardu především plnilo funkci měřítka hodnoty, když měřidlo hodnotu zboží. Stanovené množství váhy zlata je jednotkou jeho hmotnosti. V Rusku měnovou jednotkou byl rubl, jehož váhový podíl zlata v roce 1897 činil 0,774254 gramů.

V praktické části byla provedena analýza těžby zlata jak v Rusku tak i v ostatních státech. Rusko díky svým přírodním zdrojům zlata je významným subjektem na světovém trhu se zlatem. Těžba zlata v Rusku od roku 2008 do roku 2014 mírně vzrostla jako i ve světě. Těžba v roce 2014 ve srovnání s rokem 2005 vzrostla o 49,5% a průměrný meziroční růst 4,67%. Podle těchto ukazatelů Rusku ustoupí jen Číně. V roce 2014 Rusko obsadilo třetí místo ve světové těžbě zlata mezi státy, podle předběžných výpočtů v roce 2015 Rusko muselo by být už na druhé příčce. Těžba zlata bude růst spolu s poptávkou po zlatě po celém světě. Výrobní cena zlata v Rusku se bohybuje ale oficiální data se ne publikují. Podle názoru expertů, výrobní cena v Rusku je nižší než v jiných státech díky levné pracovní síly a levným energetickým zdrojům.

Krasnodarský kraj, Čukotský kraj, Amurská oblast, Magadanská oblast a Jakutsko spolu těží 65% všeho ruského zlata. Těžba zlata ve všech regionech pomalu roste. Krasnodarský kraj je nesporným lídrem v těžbě zlata, tam se nachází jedno z největších ložisek ve světě, tento region produkuje 20% zlata. Přírůstek těžby zlata se zadržuje pomalejším osvojením velkých ložisek, těžba kterých se odkládá na dlouhou dobu. Znamená, že tendence růstu těžby bude dal pokračovat.

V praktické části byly prozkoumány devizové rezervy Ruska. Od roku 2015 centrální banka aktivně doplňuje své rezervy právě zlatem. Především, je to díky zhoršení ekonomické i

politické situace. Ruské banky museli požádat centrální banku zvýšit kvóty na nákup zlata, protože kvůli sankci pro banky byli omezeni zahraniční trhy. Centrální banka kupuje zlata pomoci prodeje dolarů z rezerv , tím se zvyšuje podíl zlata na devizových rezervách. Aktivní nákup zlata centrální bankou je typické pro rozvojové státy. V roce 2014 Ruska centrální banka byla lídrem mezi státními banky v koupě zlata. Centrální banka nakoupila rekordních 150 tun.

Zlato se používají ve mnoha sférách díky svým vlastnosti , ale nejvíc používán v průmyslu a výrobě šperků. V praktické části byla prozkoumána poptávka po zlatě právě v těchto oblastech. Poptávka po zlatě v průmyslu v roce 2014 vzrostla o 14% ve srovnání s rokem 2005. Ve stejné období poptávka v výrobě šperků také vyrostla ale jen na 10% . Cena na zlato v rocích 2005-2014 celkové vzrostla ale v rocích 2013-2014 mírně se snižovala , to může ovlivnit poptávku v nejbližší období.

Zlato je komodita, která se obchoduje na hodně trzích. Pomoci tomuto kovu se dá investovat jak do reálného zlata tak i tak zvaného papírového zlata. V roce 1997 v Rusku byl povolen legální nákup zlatých slitků , ale když je potřeba koupit a vzít zlatý slitek domu, potřeba zaplatit DPH. Investiční minci se produkují v milionech kopiích, jsou vhodnější ke uchování, ale při nákupu jejich cena za gram je vyšší než u slitků. Analytici pokládá, že pro investování na dlouhou dobu je lepší kupovat reálné zlato. Koupě zlata za rubly před začátkem ruské ekonomické krize na konci roku 2014 se stala dobrou investice, ze které se dá bylo vydělat.

6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit situace na Ruskem trhu se zlatem a jeho význam pro Ruskou federaci a postoj ruské centrální banky v této oblasti. Proto byl prozkoumán vývoj těžby zlata na území Ruské federaci a vývoj zlatých rezerv centrální banky.

Od začátku 21. století těžba zlata v Rusku se vyvíjela a pomálu zvyšovala. Rusko už je na 3 příčce podle těžby zlata a pokračuje ji zvyšovat. Zlato je velmi důležitý aktiv a výhodný pro těžbu. Ruská vláda projevují zájem k tomuto drahému kovu kvůli ho likviditě. Zlato taky přidává ruské ekonomice samostatnost.

Růst těžby zlata a rozšiřování poptávky po zlatě dobře působí na situace ve státu. Rozšíření tohoto odvětví otevírá nové možnosti, například jako nová pracovní místa, zvyšování exportu a rozšíření použití zlata v různých oblastech. Zlato je potřeba skladovat nejen jako rezervu ale i aktivně prodávat v zahraničí , ale kvůli složité situace v politice od roku 2014 to se moc nedaří .

Těžba zlata se vyvíje v ruských regionech docela rovnoměrně. Po celem státě se pokračuje zkoumání a vyhledání ložisek. Ruská federace má velmi silný potenciál v této oblasti ale pro vývoj potenciálu je potřeba investovat do odvětví .

Ruská Centrální banka je jednou z hlavních odběratelů zlata na světovém trhu. Právě Ruská banka nakoupila nejvíc zlata v roce 2014 ve srovnání s ostatními státními bankami . Centrální banka doplňuje své rezervy zlatem , a tím zvyšuje stabilitu pro ruskou měnu.

Zlato je známo nejen svou likviditou ale i svými vlastnostmi , proto se široce využíváno v průmyslu a výrobě šperků. Tyto dvě odvětví v současnou dobu tvoří zásadní část poptávky po zlatě ne jen v Rusku ale i ve světě.

Dalším cílem bylo dokázat, že reálné zlato je výhodnou investicí v dobu krize. To bylo prozkoumáno na příkladě krize, která se začala na konci roku 2014. Výsledkem je, že v Ruské federaci jsou příznivé podmínky pro investování a reálné zlato je výhodnou investicí ale na delší dobu.

7 Seznam použité literatury

7.1 Knižní zdroje

ABALOV, Artem. *Mezinárodní trh drahých kovů: základní principy fungování*. Petrohrad: DNK, 2001. ISBN 5-901562-14-3

ALPATOV, Genady. *Peníze. Úvěr. Banky*. Omsk: Prospekt, 2006. ISBN 5-98032-237-X

BAZULIN, Jurij. *Dvojaká příroda peněz*. Petrohrad: Ruská Symfonie, 2005. ISBN 5-98447-006-3

BLANK, Igor. *Řízení cash flow*. Kiev: Nika-centr, 2007. ISBN 978-966-521-430-4

BUKATO, Viktor. *Současný trh zlata*. Moskva: finance a statistika, 2004. ISBN 5-279-02956-4

BUTORINA, Olga. *Mezinárodní měny: Integrace a konkurence*. Moskva: Dělovaja literatura, 2003. ISBN 5-93211-020-1

DEREVJANKO, Alexej a Natalja SHABELNIKOVA. *Ruská Historie*. 3. vyd. Moskva: Prospekt, 2011. ISBN 5392018297

DŽAGERSONSON, Džon a Hensen WIDE. *Vše o investování do zlata*. New-York: The McGraw-Hill Companies, 2011. ISBN 978-5-91657-395-4

IOCHIN, Viktor. *Ekonomická teorie*. Moskva: Jurist, 2000. ISBN 5-7975-0112-0

KATASONOV, Valentin. *Zlato v ekonomice a politice Ruska: monografie*. Moskva: Ankil, 2009. ISBN 5864762881

MATVEEVA, Tat'jana. *Úvod do makroekonomie*. Moskva: SU VŠE, 2008. ISBN 978-5-7598--011-0

MOISEEV, Sergej. *Mezinárodní měnové-úvěrové vztahy*. Moskva: DIS, 2007. ISBN 978-5-8018-0328-9

MELONI, Maikl. *Příručka pro investování do zlata a stříbra*. Minsk: Popurri, 2009. ISBN 978-985-15-0720-3

RUMJANTSEV, Alexej. *Ekonomická encyklopedie*. Moskva: Sovetská encyklopedie, 1980. inventární číslo 023388

RUSKO. *Konstituce Ruské federaci*. Moskva: Jurid, 2014 ISBN 5-7260-1133-2

RUSKO. *Daňový zákoník*. Moskva: Status, 2012. ISBN 978-5-8354-0835-1

RUSKO. Federální zákon od 10.07.2002 N86-F3 „O centrální Bance Ruské Federaci“

RUSKO. Usnesení Vrchní Rady RSFSR od 13.07.1990 N92-1

RUSKO. Vyhláška N1993 Ruské Banky od 28.05.2003 „O pořadí stanovení účetních cen na očištěné drahé kovy“

7.2 Elektronické zdroje

Celosvětová historie. *Rusko ve 2 půlce XVII století* [online]. 2016. [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: <http://historic.ru/books/item/f00/s00/z0000034/st007.shtml>

DROBYSHEVSKY, Sergej a POLEVOJ Dmitrij. Iep.ru. *Problem vytváření jediné měny v SNG*. 2000. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: http://www.iep.ru/files/text/working_papers/80.pdf

Gold price. In: World Gold Council [online]. 2016. [cit. 2016-02-26]. Dostupné z: <http://www.gold.org/investment/interactive-gold-price-chart>

Goldena. *Historie zlata* [online]. 2016. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://goldena.ru/istoriya/#content-3>

Helpinvest. *Investiční mince* [online]. 2008. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: http://helpinvest.ru/moneti/0/investitsionnie_moneti.html

KARMAKOV, Hačim. *Prezidentu V.V. Putinu* [online]. 2000. [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.budgetrf.ru/Publications/Schpalata/2000/bulletin/Word/1-5.doc>

Kurzycz. *Opce* [online]. 2016. [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/opce/>

Moskevská Burza. *Opce* [online]. 2016. [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://moex.com/s204>

Narodní medicína. *Používání zlata v medicíně* [online]. 2009. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.medi-gen.ru/2012-12-18-19-24-40/13-2012-12-18-18-28-33/575-2013-01-10-12-40-40>

Přehled těžby zlata v Rusku 2013-2014. In: Ernst and Young [online]. 2015. [cit. 2016-02-25]. Dostupné z: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-gold-mining-industry-in-russia-2015-rus/\\$FILE/EY-gold-mining-industry-in-russia-2015-rus.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-gold-mining-industry-in-russia-2015-rus/$FILE/EY-gold-mining-industry-in-russia-2015-rus.pdf)

Přehled trhu zlata. In: Thomson and Reuters. [online]. 2015. [cit. 2016-02-25]. Dostupné z: <http://thomsonreuters.ru/wp-content/uploads/2015/06/GFMS-Gold-Survey-2015-Rus-Full-v2-print.pdf>

Ruská Centrální Banka. *Historie* [online]. 2016. [cit. 2016-01-08]. Dostupné z: http://www.cbr.ru/today/?PrtId=cbrf_sub

Ruská Centrální Banka. *Mezinárodní rezervy Ruské federaci*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-26]. Dostupné z: http://www.cbr.ru/hd_base/Default.aspx?Prtid=mrrf_m

Ruská Centrální Banka. *Měnová politika* [online]. 2016. [cit. 2016-01-08]. Dostupné z: http://www.cbr.ru/dkp/?PrtId=e-r_policy

Ruská Centrální Banka. *Plan emise investičních a pamatných mincí v roce 2016* [online]. 2016. [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: http://www.cbr.ru/Bank-notes_coins/?PrtId=plan

Ruská Centrální Banka. *Přehled činnosti Centrální banky* [online]. 2015. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.cbr.ru/publ/?Prtid=obzor>

Sberbank. *Spotřebitelský úvěr* [online]. 2016. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: http://www.sberbank.ru/ru/person/credits/money/credit_zalog

8 Přílohy

Příloha 1 Těžba zlata ve světě v letech 2005-2014 (v t) a meziroční růst těžby (v %)

rok/stat	Čína	Rusko	Austrálie	USA	Peru	JAR	Kanada
2005	229,8	175,4	262,2	262,3	217,8	315,1	119,5
2006	247,2	172,8	246,8	251,8	213,5	295,7	103,5
2007	280,5	169,3	247,4	238	183,6	269,9	102,2
2008	292	188,7	215,2	233,6	195,5	238,8	95
2009	324	205,2	223,5	221,4	201,4	219,8	96
2010	350,9	203,4	260,8	229,7	184,8	202,9	103,5
2011	371	215,6	258,6	233,3	189,6	202	107,8
2012	413,1	229,7	251,7	232,3	184,4	177,3	108
2013	438,2	248,8	268,1	229,5	187,7	177	133,3
2014	461,8	262,2	272,9	205	172,6	163,8	153,8
rok/stat	Čína	Rusko	Austrálie	USA	Peru	JAR	Kanada
Meziroční růst v %							
2005/2006	7,57	-1,48	-5,87	-4,00	-1,97	-6,16	-13,39
2006/2007	13,47	-2,03	0,24	-5,48	-14,00	-8,73	-1,26
2007/2008	4,10	11,46	-13,02	-1,85	6,48	-11,52	-7,05
2008/2009	10,96	8,74	3,86	-5,22	3,02	-7,96	1,05
2009/2010	8,30	-0,88	16,69	3,75	-8,24	-7,69	7,81
2010/2011	5,73	6,00	-0,84	1,57	2,60	-0,44	4,15
2011/2012	11,35	6,54	-2,67	-0,43	-2,74	-12,23	0,19
2012/2013	6,08	8,32	6,52	-1,21	1,79	-0,17	23,43
2013/2014	5,39	5,39	1,79	-10,68	-8,04	-7,46	15,38
Průměrný meziroční růst	8,10	4,67	0,74	-2,62	-2,35	-6,93	3,37

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data Thomson and Reuters

Příloha 2 Změna stavu devizových rezerv Ruské federaci (v mil. \$)

Datum	devizové rezervy v mil.	Hodnota zlatých rezerv (v mil.\$)	podíl zlatana devizových rezervách	kurz dolaru	cena zlata v rublech za 1g	Přibližný vypočet zlata v (t)
01.01.2011	479379	35788	7,47%	29,99	1376,11	779,94
01.02.2011	484158	33393	6,90%	29,32	1277,69	766,29

Datum	devizové rezervy v mil.\$	Hodnota zlatých rezerv (v mil.\$)	podíl zlata na devizových rezervách	kurz dolaru	cena zlata v rublech za 1g	Přibližný vypočet zlata v (t)
01.03.2011	493835	35790	7,25%	28,46	1310	777,54
01.04.2011	502460	37005	7,36%	28,08	1311,96	792,02
01.05.2011	523950	40720	7,77%	27,93	1357,71	837,67
01.06.2011	521092	40950	7,86%	27,99	1382,67	828,97
01.07.2011	524527	40512	7,72%	27,91	1351,36	836,71
01.08.2011	533905	43640	8,17%	28,75	1436,11	873,64
01.09.2011	545012	48645	8,93%	30,57	1698,27	875,64
01.10.2011	516848	44352	8,58%	31,39	1681,71	827,85
01.11.2011	525557	48589	9,25%	30,82	1663,92	899,99
01.12.2011	510910	48224	9,44%	31,49	1720,25	882,76
01.01.2012	498649	44697	8,96%	31,24	1629,81	856,75
01.02.2012	505391	48841	9,66%	29,89	1693,83	861,87
01.03.2012	513978	50168	9,76%	29,33	1668,53	881,87
01.04.2012	513491	47827	9,31%	29,49	1565,96	900,67
01.05.2012	524370	47912	9,14%	30,8	1570,4	939,69
01.06.2012	510432	45304	8,88%	32,88	1658,91	897,94
01.07.2012	514317	46325	9,01%	32,53	1655,96	910,02
01.08.2012	510543	48678	9,53%	31,96	1680,26	925,90
01.09.2012	514593	49736	9,67%	31,52	1735,75	903,17
01.10.2012	529893	53512	10,10%	31,12	1770,32	940,67
01.11.2012	526766	51505	9,78%	31,4	1732,96	933,23
01.12.2012	528236	51995	9,84%	30,74	1712	933,60
01.01.2013	527618	51039	9,67%	30,23	1618,56	953,26
01.02.2013	532618	51960	9,76%	30,16	1615,96	969,77
01.03.2013	526172	50522	9,60%	30,8	1560,76	997,00
01.04.2013	527708	50441	9,56%	31,35	1597,22	990,05
01.05.2013	533218	46868	8,79%	31,31	1469,9	998,32
01.06.2013	518431	45039	8,69%	32,31	1441,73	1009,35
01.07.2013	513772	38547	7,50%	32,74	1265,36	997,37
01.08.2013	512834	42630	8,31%	33,02	1414,1	995,43
01.09.2013	509674	45472	8,92%	32,6	1488,75	995,73
01.10.2013	522580	43129	8,25%	32,1	1395,03	992,41
01.11.2013	524284	44045	8,40%	32,69	1375,44	1046,81
01.12.2013	515590	40640	7,88%	32,88	1328,85	1005,56
01.01.2014	509595	39990	7,85%	32,96	1261,58	1044,78
01.02.2014	498926	41715	8,36%	34,63	1409,87	1024,63

Datum	devizové rezervy v mil.\$	Hodnota zlatých rezerv (v mil.\$)	podíl zlata na devizových rezervách	kurz dolaru	cena zlata v rublech za 1g	Přibližný vypočet zlata v (t)
01.03.2014	493326	44588	9,04%	36,04	1544,66	1040,33
01.04.2014	486131	43355	8,92%	35,68	1481,29	1044,30
01.05.2014	472278	44303	9,38%	35,47	1483,88	1059,00
01.06.2014	467227	43459	9,30%	34,57	1400,42	1072,81
01.07.2014	478250	46292	9,68%	34,2	1428,66	1108,16
01.08.2014	468762	46109	9,84%	35,75	1475,71	1117,02
01.09.2014	465228	45990	9,89%	37,22	1526,67	1121,23
01.10.2014	454240	45016	9,91%	39,63	1532,12	1164,39
01.11.2014	428590	45307	10,57%	44,06	1582,87	1261,14
01.12.2014	418880	45222	10,80%	53,56	1878,31	1289,51
01.01.2015	385460	46089	11,96%	57,99	2168,34	1232,60
01.02.2015	376208	49089	13,05%	66,57	2800	1167,09
01.03.2015	360221	46790	12,99%	61,91	2434,2	1190,03
01.04.2015	356375	47272	13,26%	55,4	2185,73	1198,17
01.05.2015	356005	48287	13,56%	50,95	1980,05	1242,51
01.06.2015	356770	47875	13,42%	53,48	2016,32	1269,82
01.07.2015	361571	48229	13,34%	55,87	2109,52	1277,33
01.08.2015	357626	44963	12,57%	61,93	2095,47	1328,85
01.09.2015	366343	47683	13,02%	66,97	2434,51	1311,69
01.10.2015	371267	48892	13,17%	64,49	2372,37	1329,07
01.11.2015	369640	50578	13,68%	64	2329,75	1389,42
01.12.2015	364708	47680	13,07%	68,01	2265,05	1431,63
01.01.2016	368399	48563	13,18%	73,93	2 490,71	1441,46
01.02.2016	371559	51379	13,83%	77	2 753,33	1436,87

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data z Ruská Centrální Banka

Příloha 3 Poptávka po zlatě v letech 2005-2014 (v t)

Rok	používání zlatata v průmyslu	používání zlata ve špercích	celková těžba	průměrná roční cena zlata v \$ za unci
2005	61,1	64,3	175,4	444,5
2006	65,2	70,1	172,8	603,8
2007	79,4	85,7	169,3	695,4

Rok	používání zlatata v průmyslu	používání zlata ve špercích	celková těžba	průměrná roční cena zlata v \$ za unci
2008	76	92,4	188,7	872,0
2009	57,5	56,7	205,2	972,4
2010	61	60,1	203,4	1 224,5
2011	66,2	64,7	215,6	1 571,5
2012	72,2	69,6	229,7	1 669,0
2013	74,3	73,3	248,8	1 411,2
2014	70,1	70,6	262,2	1 266,4
změna 2013/2014	-5,65%	-3,68%	5,39%	-10,26%
změna 2005/2014	14,73%	9,80%	49,49%	

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data Thomson and Reuters

Příloha 4 Vývoj cen zlata v rublech a dolarech v letech 2011-2016

datum	průměrná měsíční cena v \$ za unci	průměrná měsíční cena v rublech za unci	kurz \$ v rublech
31.01.2011	1 356,4	40 857,3	29,99
28.02.2011	1 372,7	40 154,7	29,32
31.03.2011	1 424,0	40 459,6	28,46
29.04.2011	1 473,8	41 408,0	28,08
31.05.2011	1 510,4	42 224,3	27,93
30.06.2011	1 528,7	42 764,8	27,99
29.07.2011	1 572,8	43 895,4	27,91
31.08.2011	1 755,8	50 635,1	28,75
30.09.2011	1 771,9	54 386,4	30,57
31.10.2011	1 665,2	51 992,8	31,39
30.11.2011	1 739,0	53 631,4	30,82
30.12.2011	1 652,3	52 123,0	31,49
31.01.2012	1 656,1	51 822,6	31,24
29.02.2012	1 742,6	51 871,7	29,89
30.03.2012	1 673,8	49 145,1	29,33
30.04.2012	1 650,1	48 609,1	29,49
31.05.2012	1 585,5	49 084,2	30,8

datum	průměrná měsíční cena v \$ za uncí	průměrná měsíční cena v rublech za uncí	kurz \$ v rublech
29.06.2012	1 596,7	52 332,9	32,88
31.07.2012	1 593,9	51 792,0	32,53
31.08.2012	1 626,0	51 959,4	31,96
28.09.2012	1 744,5	54 748,1	31,52
31.10.2012	1 747,0	54 367,1	31,12
30.11.2012	1 721,1	53 999,0	31,4
31.12.2012	1 688,5	51 900,1	30,74
31.01.2013	1 671,0	50 503,8	30,23
28.02.2013	1 627,6	49 168,4	30,16
29.03.2013	1 592,9	49 084,0	30,8
30.04.2013	1 485,1	46 515,4	31,35
31.05.2013	1 413,5	44 316,3	31,31
28.06.2013	1 342,4	43 425,6	32,31
31.07.2013	1 286,7	42 157,5	32,74
30.08.2013	1 347,1	44 488,6	33,02
30.09.2013	1 348,8	43 947,5	32,6
31.10.2013	1 316,2	42 186,5	32,1
29.11.2013	1 275,8	41 780,7	32,69
31.12.2013	1 225,4	40 301,1	32,88
31.01.2014	1 244,8	42 116,0	32,96
28.02.2014	1 301,0	45 973,5	34,63
31.03.2014	1 336,1	48 264,9	36,04
30.04.2014	1 299,0	46 346,7	35,68
30.05.2014	1 287,5	44 845,3	35,47
30.06.2014	1 279,1	43 954,5	34,57
31.07.2014	1 311,0	45 537,8	34,2
29.08.2014	1 296,0	46 883,4	35,75
30.09.2014	1 238,8	47 106,8	37,22
31.10.2014	1 222,5	50 085,9	39,63
28.11.2014	1 176,3	54 414,6	44,06
31.12.2014	1 202,3	68 556,5	53,56
30.01.2015	1 251,9	80 712,5	57,99
27.02.2015	1 227,2	79 052,8	66,57

datum	průměrná měsíční cena v \$ za uncí	průměrná měsíční cena v rublech za uncí	kurz \$ v rublech
31.03.2015	1 178,6	70 946,5	61,91
30.04.2015	1 197,9	63 058,1	55,4
29.05.2015	1 199,1	60 635,6	50,95
30.06.2015	1 181,5	64 581,4	53,48
31.07.2015	1 130,0	64 946,2	55,87
31.08.2015	1 117,5	73 372,1	61,93
30.09.2015	1 124,5	75 009,0	66,97
30.10.2015	1 159,3	73 160,8	64,49
30.11.2015	1 085,7	70 601,0	64
31.12.2015	1 068,3	74 552,9	68,01
29.01.2016	1 097,4	84 714,4	73,93

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data World Gold Council a Ruská Centrální Banka

Seznam příloh

Příloha 1 Těžba zlata ve světě v letech 2005-2014 (v t) a meziroční růst těžby (v %)	48
Příloha 2 Změna stavu devizových rezerv Ruské federaci (v mil. \$)	48
Příloha 3 Poptávka po zlatě v letech 2005-2014 (v t)	50
Příloha 4 Vývoj cen zlata v rublech a dolarech v letech 2011-2016	51